

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXV. évfolyam

Subotica, VASÁRNAP, 1924 február 10.

40. szám

Megjelenik minden reggel, ünnepek után és hétfőn délben
TELEFON SZÁM: Kladohivatal 8-53. Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Aleksandra ulica 4. sz. alatt
Kladohivatal: Kralja Aleksandra ulica 1 (Leibach-palota)

Történelem pongyolában

A leleplezett félistenek komédiája játszódik le abból a nyilatkozatháborúból, ami Lloyd George leleplezését követi. Lloyd George azt állította egy amerikai lapnak megtevétt nyilatkozatában, hogy amíg ő egy napra elhagyta a versaillesi tanácskozásokat, Wilson és Clemenceau titkos megállapodást kötöttek, amellyel a Ruhr megszállás feltételeit állapították meg. A francia diplomácia megörökönyödve tiltakozik Lloyd George leleplezései ellen s Clemenceau sietett kijelenteni, hogy ha Lloyd George beigazolja állítását, ő a sajátjából kifizeti az egész német jóvátételt.

A felháborodásig tréfálkozásba fullad s a szenvedő világ közvéleményét már nem is annyira az a kérdés foglalkoztatja, hogy kinek van igaza, mint amennyi elképedő józansággal eszmél rá, hogy ez is megtörténhetett volna. Összeültek a világ nagyjai, akik elé a történelem eseményei tölték a piadestált s akik nagyságának nincs más mértéke, mint fölmérhetetlen nyomora, átláthatatlan szenvedése késő generációknak, amiket botorul és tudatlanul földézttek. Összeültek a világ nagyjai, hogy az igazság, humanizmus, az örök béke, a kultúra megvédésének háborus céljai szerint rendezzék el azokat a fölmérhetetlen problémákat, amik az öt éves pusztulás s a győzelem és elbukás nyomában sarjadtak föl és — kérdezzék meg a német anyákat s Kisázsia véletlenül életben maradt keresztényeit, hogy milyen képzetek vannak arról az igazságról és emberlenségéről, amit a háboruban küzdők győzelmükkel uralomra emelni ígértek. Összeültek a világ nagyjai, hogy a megújított erkölcsi rend tiszta törvényei s a történelem felszabadító tanulságai szerint rendezzék el a háborúnak s a háboru előtti társadalomnak hagyatékát, összeültek a legnagyobb feladat megoldására, ami valaha emberi értelemről, hatalomról és jószágtól függött, összeültek s majdnem úgy játszottak egymással, mint külvárosi korcsmákban a sipisták. Az egyik kimegy a szobából, ezalatt a másik kettő gyorsan megállapodik a távollevő ellen. Wilson odahozta az örökbéke szent álmait s nemzetek felett álló hatalom viszályokat és háborukat lehetetlenné tevő gondolatot és ott Clemenceau ravaszágaival és Lloyd George monumentális ötleteivel kellett megbirkózni.

Félisteneknek kellett volna lenniük s hazardörök voltak. Olyan is lett játékuk nyomán Európa, mint a hazardjáték után a kártya

asztal. Kézszelfogható valósággá válik erre a látványra az az érzés, hogy nem történelmi erők, nem gazdasági érdekek, nem a tömegélet fizikai szükségletei szabják meg a cselekvések irányát, hanem az emberi értelem, vagy a tudatlanság, az emberi jog, vagy a gonoszság. Csudálatosan kiesztorgályozott elméletek hirdetik a cselekvéseknek a gazdasági élet feltételeitől való függő voltát. Senki nem mondhat ellen az elméletek tanításainak, senki nem cáfolhatja meg ezeknek az összefüggéseknek törvényszerűségét. De mégis, amikor olvassuk, hogy Lloyd Georgenak egy napra haza kellett utaznia s azalatt gyorsan megállapodtak a Ruhr-megszállásban s ha meggondoljuk, hogy

Nem enyhülnek a belső ellentétek az ellenzéki blokkról tárgyaló pártok között

Még korainak tartják a horvát képviselők bevonulását a parlamentbe — A párt passzivitásának következményei

Beogradból jelentik: A költségvetés parlamenti vitája iránt még mindig igen csekély érdeklődés nyilvánul meg politikai körökben. Annál élénkebb az élet a parlamenti klubokban, ahol nagyjelentőségű eseményeket várnak. A Radics-párt kiküldötteinek Beogradban való megjelenése meg lehetőséget nyújt arra, hogy a horvát delegátusok még nem teremtettek új politikai helyzetet, csak új fegyvert adtak az ellenzék kezébe, amely most már eredményesebben tudja a kormány ellen szegezni azt a fenyegetést, hogy bármely pillanatban Beogradba rendelheti Zagrebben levő segédcsoportait. Ugy látszik azonban, hogy az ellenzéki blokk vezetői még korainak látják a Radics-párti képviselőknek a parlamentbe való bevonulását és gondosan ügyelnek arra, hogy a horvátok bevonulása ne következzen be túlkorán, mert a kormány idő előtt való megbuktatása az ellenzéknek több kárt, mint hasznot jelentene. Az ellenzéki blokk tárgyalásai ugyanis a naponkénti tanácskozások ellenére még mindig meglehetősen kezdetleges stádiumban vannak. A tárgyalásokról nagyon kevés hír szivárog ki, azonban azoknak lassu lefolyása arra enged következtetni, hogy nehéz áthidalni azokat az elvi ellentéteket, amelyek az állam belső berendezésének kérdésében, de elsősorban az alkotmány revíziójának nyílt követelése tekintetében a demokraták és a többi tárgyaló pártok között fennállnak. Megnehezítik az ellenzéki blokk megalakítását azok a jelenségek

a világtörténelem háboru utáni szakában semmi nem okozott annyi katasztrófát s nem idézett föl annyi megoldhatatlan és elfekélyesedett válságot, mint a Ruhr-megszállás — úgy érezzük, megszakad bennünk a tudományban való hit s összezuzódik az az elmélet, amelyik világos és közérthető magyarázatot tudott adni a történelem minden eseményére. Ki akarta ezt a katalizmát? Kinek érdeke volt ez az összeomlás? Kinek fűződik előnye a nyomoruságnak ehhez a monumentális méretéhez? Senkinek. Csak az emberi botorság volt végtelen s csak az emberi gonoszság tett egyszer becstelen erőszakot hiten, illúzió, boldogságon, életem és jövőmön.

is, amelyek napról-napra mind erősebben kerülnek felszínre a föderalista pártok között is.

A klerikális, muzulmán- és a Radics párti sajtó szinte minden nap teli van a szövetséges pártok egymás ellen irányuló csipkedéseivel. Különösen a klerikálisok és a horvát köztársasági paraszt párt között vannak surlódások Radicsnak a Slobodni Domba írt néhány cikke miatt, amelyekben Radics a klerikálisoknak az olasz meg egyezés kérdésében tanúsított magatartását nem tartja elég határozottnak.

Míg az ellenzéki oldalon ilyen zavaros a helyzet, a kormánypárt kebelében is meglehetősen sok ellentét zavarja a párt egységét. Eltekintve attól a belső harctól, amely a pártban a Markovics Lázó volt igazságügyminiszter ellen emelt vádak miatt megindult, a radikális párt szövetségeseinek, különösen a Német Pártnak a magatartása okoz sok gondot a kormánynak és kellemetlen helyzetet teremt a bizottságokban is.

A Német Pártnak a fiemei kérdés bizottsági tárgyalásánál tanúsított passzivitását az ellenzék erősen ki akarja használni a kormány ellen. Abban a kisebbségi jelentésben, amelyet az ellenzék a fiemei szerződés ratifikálása ügyében a parlament elé fog terjeszteni, különös élességgel mutat rá az egyesült ellenzék arra, hogy a pénzügyi bizottsági határozat nem érvényes, mert a radikálisok jogtalanul szavaztatták le egyik párttagjukat a távollevő német bizottsági tag helyett.

Az ellenzék azt állítja a kisebbségi jelentésben, hogy a pártvezérek értekezletén, ahol a később egyhangúlag megválasztott bizottsági névsort összeállították, a Német Párt külön listát terjesztett be, tehát dr. Krafftot nem a radikális párt listáján választották meg, hanem a Német Párt listáján és így őt távolléte alkalmával csak németpárti és nem radikális képviselő helyettesíthette volna. Politikai körökben most nagy érdeklődéssel várják, hogy a radikális párt hogyan fogja ezt a kérdést a parlamentben tisztázni.

A parlament ülése

Beogradból jelentik: A parlament szombati ülésén, amelyet fél útköznyitott meg Jovanovics Ljuba elnök folytatták a költségvetés vitáját.

Mitics Nikola radikális beszédében kitért az ellenzéki szónokok kifogásaira és hangsúlyozta, hogy a költségvetés valójában megfelel az ország szükségleteinek. Felsorolta azokat a törvényeket, amelyek — mint például a rokkant és tisztviselő-törvény — szorosan összefüggnek a költségvetéssel, amelyet ezeknek a figyelembevételével állította össze a pénzügyminiszter. Elítélte az ellenzék magatartását és kijelentette, hogy aki a költségvetést támadja, az tulajdonképpen — a rokkantak és tisztviselők ellen támad.

Az utána következő szónok Rajics Balázs szuboticiai bunyevác-képviselő lett volna, aki azonban nem volt jelen a parlamentben. A házelnök öt perc szünetet rendelt el, hogy azalatt Rajics Balázs esetleg megérkezik az ülésre. Minthogy azonban a szünet leteltével sem jelentkezett szólásra, az elnök megadta a szót az utána feliratkozó Zsivanovics montenegrói föderalistának, aki felszólalásában élesen támadta a kormány centralista politikáját, mely szerinte nem felel meg az ország helyzetének. A montenegrói nép sérelmeit elpanaszolván, beszéde végén kijelentette, hogy az egyesülés csalódot hozott a montenegrói népeknek. (Zaj a radikálisoknál.)

Arcsics Trajko délszerbiai disszidens demokrata beszédét több alkalommal félbeszakította a radikálisok felháborodása. Különösen akkor provokált viharos jeleneteket, amikor a délszerbiaiak külön törekvéseit fejtegette. Az elnök délután 1 órakor az ülést bezárta.

A demokrata-párt ülése

A demokrata-párt parlamenti klubja szombaton délelőtt — a nemzetgyűléssel egyidőben — ülést tartott, amelyen Davidovics Ljuba beszámolt Radics küldötteivel folytatott tárgyalásairól. Kijelentette, hogy idáig csupán informatív jellegű megbeszélések folytak és érdemleges tárgyalásra csak később fog sor kerülni.

Aki nem fizet robotadót — nem kap utlevelet

A suboticei hatóságok végrehajtják a robottörvény rendelkezéseit

A robottörvény — mint már megírtuk — újabb súlyos terheket ró az adófizető polgárokra, akiknek vagy munkaerővel, vagy az egyenes adó alapján kivetendő megváltási összegeggel kell eleget tenni kötelezettségeiknek. Az új adó nem mindenféle nagy íjedelmet keltett az adófizetők között. A vajdasági radikális képviselők mozgalmát is indították a robottörvény eltörlésére.

A mozzalom azonban — előrelátólag — kevés eredménnyel fog járni, mert a kormány hajthatatlanul ragaszkodik a törvény végrehajtásához és a pénzügyminisztérium szigorú utasítást is küldött az adóhatóságokhoz, a robotadó behajtására.

Az adóhivatalok, az utasítás alapján megkezdték a robotadó behajtását, amennyiben, a jelentkezési határidő letelte után a robotadó fejében kivetett megváltási összeget felvették az adóajlstromokba, mint adóhátralékot. Ennek következtében, aki utlevelet akar szerezni, csak akkor kaphat adóbizonysítót, ha fennálló adóhátralékaival együtt a robotadót is kifizeti. Azok az adófizetők pedig, akik a megváltási összeg helyett munkaerőt adnak az államnak, csak az esetben kaphatják meg adóbizonysítójukat, ha már a kiszabott tizenkét napi robotmunkát elvégezték.

Mint hogy utlevelet nem lehet kapni adóbizonysítónélkül, Szuboticán már megkezdődött a robotadó befizetése. Eddig, legalább is azok, akiknek sürgősen külföldre kell utazniuk befizették a reájuk kirótt megváltási összeget.

Mégis elhalasztják a községi választásokat

A belügyminiszteri nyilatkozat hatása

A parlament pénteki ülésén, mint a *Bácsmezei Napló* szombat reggeli számában jelentette a vajdasági községi választások ügyében a belügyminiszterhez intézett kérdésre *Vuicsics* belügyminiszter azt válaszolta, hogy mindezt csak azért késett a vajdasági községi választások kiírása, mert még nem készült el az új községi törvény.

A belügyminiszternek ez a lakonikus válasza értesülésünk szerint nem csak az ellenzéki pártokat, hanem magukat a vajdasági radikálisokat sem elégíti ki.

A vajdasági politikusok *Vuicsics* belügyminiszter parlamenti nyilatkozatát úgy magyarázzák, hogy az a vajdasági községi választások újabb elhalasztását jelenti.

A bunyevác-sokacpárt egyik vezetője az ügyvel kapcsolatban a következőket mondotta munkatársunknak:

— Bennünket egyáltalán nem lep meg a belügyminiszter urnak ígéretével körülcsmagolt bejelentése, amely azt jelenti, hogy a vajdasági községi választásokat ismét bizonytalan időre elhalasztják. Ezzel a szándékkal mi eleve tisztában voltunk és nem hittük — minden ígért ellenére sem — hogy a kormány hamarosan megtartaná a községi választásokat a Vajdaságban. Amíg ugyanis Szerbiában és Montenegróban nem volt veszedelmes a kormányfártra nézve a községi választások megtartása, addig a Vajdaságban érthető módon a kormány igyekszik mindjobban kitolni a községi választások határidejét, mert tisztában van azzal, hogy itt erős ellendások várhatók a radikális pártjovadsára. A választásokat azonban időtlen ideig mégsem lehet elodázni és mi addig is, amíg sor kerül

ezekre a rég esedékes választásokra, tovább harcolunk a Vajdaság teljes autonómiájáért, aminek ep a községi választásokon kifejezésre jutó akaratnyilvánítás a legfőbb biztosítéka.

A radikális párt részéről is kijelentették munkatársunk előtt, hogy

Az SHS királyság új budapesti követe kihallgatáson a magyar kormányzónál

A kormányzó és a követ a kölcsönös jóviszony fentartását hangoztatták

Budapestről jelentik: Szombaton déli 12 órakor *Horthy* Miklós kormányzó ünnepélyes kihallgatáson fogadta *Popovics* Tihamért, az SHS. királyság új budapesti követét. *Popovics* követ a következő szavakkal adta át megbízólevelét *Horthy* kormányzónak:

— Amidőn megbízólevelemet legtiszteleteljesebben átnyujtom Főméltóságodnak, megragadom az alkalmat, hogy kifejezzem bámuatomat és rokonszenvelemet a magyar nép lovagias szelleme, életereje és hazafiasága fölött. Előre is biztosítom Főméltóságodat ama törekvésemről, hogy azon az uton haladjunk, amely a kölcsönös érdekek összeegyeztetéséhez vezet. Kormányom meggyőződése szerint

a párt a vajdasági község választások mielőbbi megtartása mellett van és a vajdasági radikálisok minden befolyásukat olyan irányban fogják érvényesíteni, hogy a községi törvény sürgős letárgyalásával mielőbb sor kerüljön a vajdasági községi választások kiírására.

osztja nézeteimet. Erőm legteljesebb mértékig betöltöm azt a feladatot, amelyet Királyom Ófelsége reám bízott.

Horthy kormányzó a beszédre a következőket válaszolta:

— Amidőn átyeszem a megbízólevelet, ki kell jelentenem, hogy Excellenciád szavai meglegegedéssel töltöttek el. Osztozom abban a felfogásban, hogy a szomszédos államoknak az egyetértés útján kell haladniuk. Magyarország és a Szerb-Horvát-Szlovén királyság viszonyához reális érdekek fűződnek. Biztosíthatom Excellenciádat, hogy az Excellenciád nemzete és Magyarország közötti jó viszony fentartására irányuló törekvést kormányom támogatni fogja.

Jugoszláv-román tárgyalások a kettős birtokosok ügyének szabályozására

A román delegáció megérkezett Beogradba

Beogradból jelentik: A Romániában megkötött *bánsági határkiigazítási* egyezmény 6. pontja szerint a kettős birtokosok határmenti forgalmát külön konvencióban kell szabályozni. Minthogy jugoszláv részről az első zóna kiütemése már be is fejeződött, aktuálisá vált a határmenti kettős birtokosok ügyének rendezése.

A kettős birtokosok ügyét rendező jugoszláv-román delegáció pénteken kezdte meg tanácskozásait Beogradban, a külügyminisztérium palotájában. A román delegáció tagjait *Emandi* román követ mutatta be *Gavrilo* Pantének, a külügyminiszter helyettesének. A jugoszláv delegáció vezetője *Avramovics* Rániszav, a közlekedésügyi miniszter helyettese, a román delegációt pedig *Braileanu*, akik a tanácskozásokon felváltva fognak elnökölni. Az első ülésen, a kölcsönös bemutatkozás és a munkaprogram megállapí-

tása után, *Avramovics* elnök átadta a román delegátusoknak a külügyminisztérium által kidolgozott konvenció-tervezetet a kettős birtokosokról. A román delegátusok örömmel vették tudomásul, hogy a kész tervezet alapján azonnal meg lehet kezdeni a tárgyalásokat. Együttal kérték, hogy megfelelő időt adjanak nekik a tervezet áttanulmányozására. Ehhez a jugoszláv kiküldöttek hozzájárultak és a következő ülést csak akkor fogják összehívni, ha a románok már elkészítették ellenjavaslataikat.

A jugoszláv tervezet szerint úgy a román, mint a S. H. S. alattvaló kettős birtokosok megkapnak minden kedvezményt arra nézve, hogy a földjeiket zavartalanul megművelhessék és hogy terményeiket minden kiviteli vagy behozatali illeték nélkül átszállíthassák a határon. Hasonló kedvezményeket biztosít a malmoknak is.

A suboticei közlelmezési hivatal panamáit

Hétfőn kezdődik a főtárgyalás

A háborus idők közlelmezési intézményeinek boldogtalan emlékét idézi fel az a — külső méreteiben is — nagyarányú bünpör, amelynek tárgyalását február hó 11-én, hétfőn kezdi meg a suboticei törvényszék.

A már többször kítűzött és mindannyiszor elhalasztott pör elsőrendű vádlottja *Gönczöl* Péter, Subotica város volt főszámvevője, aki 1919. évben vezetője volt a város közlelmezési hivatalának és ebben a minőségében több rendbeli visszaélést és szabálytalanságot követett el. Annak idején nagy feltűnést keltett a visszaélések teleplezése. A belügyminiszter *Vlaskalin* Milorád főinspektort küldte ki az ügy megvizsgálására. A főinspektor vizsgálata a súlyos hivatali visszaélések egész sorát derítette ki és az ügyben büntető eljárás indult meg.

A lefolytatott vizsgálat után az államügyészség harmincöt terhelt ellen emelt vádat. Ez a szám azonban tizenkettővel csökkent, mert a

vádlottak közül nyolc ellen a vádtanács megszüntette az eljárást, három szökésben van és egy meghalt. Így a hétfői főtárgyalásnak huszonhárom vádlottja lesz.

Gönczöl Péter ellen 16 vádpontot sorol fel a vádirat.

Megnyitja a sort 100 vagon sóval elkövetett visszaélés. A só *Gönczöl* Péter 1919. évben, mint a városi közlelmezési hivatal főnöke, *Klein* Sándor közbenjárásával, *Kondor* és *Landau* temesvári cégtől métermázsánként 6 kor. 30 fillérért vette akkor, amikor a só ára 5 korona 80 fillér volt, a vád szerint, tekintélyes pénzbeli jutalék ellenében. Mintegy tíz vagon lisztje volt a városnak és a közlelmezési hivatal volt megbízva a liszt eladásával. A lisztre *Spitzer* Mór kereskedő 160 koronás ajánlatot tett, de nem kapta meg, mert *Gönczöl* a lisztet — jutalom ellenében — másnak adta el 156 koronájával. A vádirat szerint visszaélést követett el a burgonya, kékítő,

cukor és egyéb különböző áruk szétosztása körül is. A vádirat mindezek alapján hivatali sikkasztással, megvesztegetés büntetével és vétségével vádolja *Gönczöl* Pétert, míg a többi terheltet legfőbbnyire bűnrészességgel vádolja.

A tíz napra tervezett főtárgyalást *Pavlovics* István törvényszéki elnök fogja vezetni. A büntető tanács tagjai *Gyorgyevics* Jován és *Carevics* Vlahó törvényszéki bírák.

A község képviselőtára a főügyészség *Moszkovita* Jerkó dr. veliki-kikindai államügyészt rendelte ki, mert a suboticei ügyészek a régen húzódo bünpör előző vizsgálatának során részint mint vizsgálóbíró, részint mint vádtanácsi előadó szerepeltek. A tárgyalásra 63 tanu és két szakértő van beidézve.

Mint védők szerepelnek *Dimitrije* *Dragó* dr., *Magarasevics* Sándor dr., *Havas* Emil dr., *Klein* Mátyás dr., *Ikovics-Ivandekics* Mirkó dr., *Tordai* Izsó dr., *Vojnics-Turics* Stipán dr., *Piskulics* Zvonimir dr., *Popovics* Milivoj dr., *Singer* Béla dr. és *Szilassy* Fülöp dr. ügyvédek.

A főtárgyalás hétfőn reggel 9 órakor kezdődik.

Uj honpolgárok

Harminc noviszádi optáló nyert állampolgárságot

Noviszadról jelentik: A belügyminisztérium elintézte a noviszádi optálók kérvényeit és az elintézésről szóló végzések egy részét szombaton küldte le Noviszadra. Harminc optáló kérvénye érkezett vissza és valamenyien állampolgárságot nyertek. Az új állampolgárok névsora a következő:

Berger Alfréd kereskedő, Bader Miksa kereskedő, Beck Sándor iparos, Wachsenberger Jakab kereskedő, Vékes Ferenc vasutas, dr. Kiss Henrik ügyvéd, Gál Nándor tisztviselő, Gantner Rezső, a villamos társaság igazgatója, *Dimitrievics* György tisztviselő, *Dirnen* Gyula munkás, *Erdősi* Henrik kereskedő, *Jankovics* Endre kereskedő, *Juncsics* Lajos munkás, *Kovács* Sándor mérnök, *Urbán* Ignác mérnök, dr. *Kamarás* Kálmán kereskedő, *Kálmán* Dezső kereskedő, *Krajnákovics* Milán ügyvéd, *Kosztics* József munkás, *Ludvig* Lajos kereskedő, özvegy *Mocnai* Istvánné, *Lőrinczi* Gyula kereskedő, *Nagy* Ferenc gépész, *Kovács* István vasutas, özvegy *Neurohr* Gyuláné, *Pajor* József vasutas, *Matisics* Ilona és *Sámu* Mihály.

Fogva maradnak

a csongrádi bombamerénylők

Budapestről jelentik: Mintegy két héttel ezelőtt a szegedi törvényszék vádtanácsa a letartóztatott csongrádi bombamerénylők közül szabadlábra helyezte a két *Sághy-testvért*, akiknél, mint ismeretes, megtalálták az Alföldi Brigád kinevezési okmányait és *Forgó* Ferencet úgy, hogy, miután már hetek előtt szabadlábra került *Zubek* Mihály és *Kasztell* Sándor, a szegedi Csillagbörtönben csak öt ember maradt vizsgálati fogságban, akiket a csongrádi bombamerénylőt elkövetésével alaposan gyanúsítanak.

Ez az öt ember, *Simkó* László, *Bö* *lönyi* Miklós, *Piroska* János, *Piroska* György és *Fülöp* Andor, a vádtanácsnak előzetes letartóztatásukat jóváhagyó végzése után azonnal *fel* *tolyamodást* jelentett be az itélőtáblához *szabadlábra helyezésének* *érdekében*. Az itélőtábla a szombaton hozott határozatával elutasította a vizsgálati fogságban levő öt merénylő szabadlábra helyezési kérelmét és elrendelte további vizsgálati fogságukat.

Zanella tiltakozik

Fiume állam függetlenségének elismerését követeli

Beogradból jelentik: A nemzetgyűlés elnöksége szombaton délután Zanella Richardtól, a fiumei konstituante emigráns elnökétől táviratot kapott, amelyben Zanella — Fiume népe nevében — tiltakozik a jugoszláv-olasz egyezmény ellen.

Zanella kifejti tiltakozásában, hogy a rapallói szerződés elismerte a fiumei szabad államot és úgy az olaszok, mint a jugoszlávok kötelezték magukat Fiume függetlenségének tiszteletben tartására. Minthogy a rapallói szerződést a népszövetség már ratifikálta, Fiume de jure és de facto független állam. Fiume állam függetlenségét két szomszédos állam szerződése nem semmisítheti meg.

Ezek alapján a fiumei kormány, amely a fiumei polgárság egyetlen törvényes képviselőjének tekinti magát, hivatkozva a múltban szerzett jogaira, arra, hogy a város a magyar korona corpus separatuma volt, továbbá a trianoni és rapallói szerződésekre, tiltakozik Fiume állam függetlenségének megsértése ellen és a S. H. S. királyság parlamentjének humanitására hivatkozva kéri Fiume függetlenségének elismerését.

Andrássyt

lo akarják mondani mandátumáról a választói

Budapestről jelentik: A Magyar Országos Tudósító Budáról kelteve azt a hírt hozza, hogy a budapesti harmadik választókerület polgársága körében mozgalom indult meg, amelynek célja, hogy Andrássy Gyula grófot lemondassa budai mandátumáról. Ez a mozgalom a kormány könyomatosa szerint arra hivatkozik, hogy a küszöbön álló községi választások szükségessé teszik a főváros képviselőinek a községi ügyekkel való foglalkozását is, már pedig Andrássy Gyula gróf — ez információ szerint — nem kíván a városi politikával foglalkozni. A mozgalom kezdeményezői március hó 2-ikára a budai Vigadóba nagygyűlést hívtak össze, ahol a budai polgárok kívánságának óhajtanak kifejezést adni.

A Magyarság című lap, amely köztudomás szerint közel áll Andrássy Gyulához, éles támadást intéz szombati számában a mozgalom kezdeményezői ellen és azt írja, hogy Andrássy Gyula nem szándékozik képviselői mandátumától még abban az esetben sem megválni, ha választóinak egy része fel is szólítaná a lemondásra.

A szovjetkormány

válaszolt Anglia jegyzékére

Rakovszky lett Szovjetország londoni ügyvivője

Londonból jelentik: Rakovszky a szovjetkormány londoni ügyvivője pénteken személyesen átnyújtotta Macdonaldnak a legutóbbi angol jegyzékre vonatkozó orosz választ. A szovjetkormány — válaszi jegyzékében — tudomásul veszi az angol kormány elhatározását és kijelenti, hogy kész megengedni törekedni mindazokra a szerződésekre nézve, amelyeket vagy kifejezetten érvényteleneknek nyilvánítottak, vagy a melyek lejártak a háború alatt, vagy a háború után bekövetkezett bármily események következtében. Ebből a célból a szovjetkormány kész arra, hogy a legközelebbi jövőben Londonba küldje teljes meghatalmazással ellátott képviselőit, akiknek feladata lesz, azoknak a követelések-

nek megállapítása is, melyeket egyik fél a másikkal szemben támaszt. Ugyancsak ezek a megítéltak fofiajk az angol kormánnyal egyetértésben megállapítani a szovjetkormánynak Nagybritanniától érvényesítő hitelt is.

Végül a szovjetkormány válasza-

tervezékében kijelenti, hogy addig is, míg londoni követét kinevezi. Rakovszkyt bizza meg ügyvivői minőségben a Saint-James-palotában való képviselővel.

A Times szerint a Vatikan legközelebb delegátust küld Moszkvába, aki nem tölt be diplomaáciai állást.

Az angol kormány kiszélesíti India autonóm alkotmányát

Megnyitották az új indiai parlamentet

(Szikratávirat.) Londonból jelentik: Az indiai parlamentet megnyitották. Az ülésen az indiai alkirály helyettese bejelentette, hogy az angol kormány minden politikai párt egyetértésével, de az eddigi törvényhozás keretében a legszélesebb alapon kívánja az autonóm indiai alkotmányt kiegészíteni.

Ghandi levelet írt Mohamed Ali nacionalista vezérnek s azt ma-

gyarázza benne, hogy India nyugalma és önkormányzata függ a hinduk és a mohamedánok békés megegyezésétől. Jelzi a levélben, hogy legalább egy évre vissza kell vonulnia minden politikai szereplésről, mert beteg, addig is azonban hamarosan hozzá kell látni pozitív program alapján az önkormányzat megalapozásához, semmi célja az örökös bojkottmozgalmaknak.

Az ébredők szerződése a magyar kormánnyal

Késik a cáfolat

Budapestről jelentik: Politikai körökben ma is élénken tárgyalják a nemzetgyűlés tegnapi ülésén elhangzott felszólalásokat, a melyek a Klebelsberg ÉME főtitkárságon elhangzott kijelentéseket tették szóvá, hogy a kormány és az ÉME közt valamiféle szerződés lett volna. Hír szerint hivatalos cáfolat kiadására készülnek, amelyben a kormány kijelenti, hogy semmiféle szervezettel, semmiféle szövetséget nem kötött. Mindenesetre kínos feltűnést keltett már idáig is az a kö-

rülmény, hogy a hivatalos cáfolat késik. Ha a főtitkárságon elhangzott és a nemzetgyűlésen szóval tett kijelentések ilyen szerződés létezéséről nem felelnek meg a valóságnak, akkor ennek energikus megállapítására — ez a véleménye az ellenzéknek — nincs szükség negyvennyolc órai gondolkodási időre.

Az ébredők arra készülnek, ha a kormány cáfolata megjelenik, a kárákkal bizonyítsák, hogy a választások idején a kormány paktumot kötött velük.

Kik gyilkolták meg Szántó Miklós vásárpénztári igazgatót?

Beszélgetés az áldozat özvegyével

Budapestről jelentik: Szántó Miklós nyugalmazott vásárpénztári igazgató titokzatos kivégzésének ügye a közvélemény érdeklődését gróf Csáky Károly honvédelmi miniszter nyilatkozata után is rendkívüli mértékben foglalkoztatja. A miniszter kijelentései után nem nem látszik valószínűnek az a bécsi forrásból származó hír, hogy Szántót hadbírói ítélet alapján titokban kivégezték, ellenben számos jel vall arra, hogy az elhunyt vásárpénztári igazgatót katonai egyenruhát viselő egyének hurcolták el és — természetesen minden törvényes ítélet nélkül — gyilkolták meg.

A szerencsétlen áldozat özvegye férje eltűnéséről és a rendőrség nyomozásáról a következőket mondotta a Bacs megyei Napló munkatársának:

— Férjem múlt év december 23-án tűnt el, egészen rövid utvonalon. Az Abbázia-kávéházban, ahol randevuja volt, már meg sem jelent. Mikor elment hazulról, csak két darab tízezerkoronás volt nála. A rendőrségen bejelentettem és megindult a nyomozás is és közöltem a rendőrséggel, hogy férjem eltűnése után napokban lelkeresett egy Bartha Árpád nevű rokkant katona, aki azt mondotta nekem, hogy férjem a Margit-körúti fogházban van és kímélkedéssel vádolják. Forduljanak Bergmann ügyvédhez, mondotta, ő majd többet tud mondani. Azt is közöltem velem, hogy a férjem ügye állítólag egy Donovec nevű katonai ügyésznél van. A rendőrség megál-

lapította, hogy ez a Bartha nem most szabadult ki a Margit-körúti katonai fogházból. Kértem, hogy kutasassák föl ezt a katonát, de a rendőrség nem tudta előkeríteni. Ugyancsak kértem, hogy az általa említett Bergmann nevű ügyvédet, aki Nagymaroson lakik ugyan, de Budapesten a Vadász-ucca 42. számú házában van társasirodája, hallgassák ki. A rendőrség erre sem volt hajlandó. A múlt héten közölték velem, hogy a nyomozást megszüntették s az aktákat átteszik az ügyészségre. Én természetesen nem tudok belenyugodni ebbe, akár élve, akár halva, de akarom a férjemet. Éppen ezért a legkülönbözőbb módokhoz és eszközökhöz nyutam, hogy valamit megtudhassak. Jelenleg tízenkét embert foglalkoztatok azzal, hogy a férjem után kutassanak. Így például egy híres bécsi grafológushoz, Schermann professzorhoz is fordultam, aki férjem írása után a következőket mondotta: »Nem az a benyomásom, hogy nem él. Ő él s feltéve, hogy fogva van.« Ezután egyéniségéről mondott ott el a grafológus egyes dolgokat, amik teljesen ráillenek férjemre. Ezenkívül külföldi hipnotizőrökkel dolgoztatok. Az egyik médium például szintén azt mondotta, hogy a férjem fogva van. Voltak olyanok, akik azt mondták nekem, hogy a férjem Reismann zongoragyáros sorsára került. A médium erre azt mondta, hogy ez nem igaz, megmondta, hogy Reismann kik és hogyan gyilkolták meg, férjemhez azonban ezeknek

semmi közük nincs. A médiumok mind egyformán azt adják elő, hogy az uramat azon a szerencsétlen vasárnapon, amikor délután háromkor elment hazulról, egy mellékúccában megszólította egy civil ur. Együtt mentek tovább. Két másik civil követte őket. Az Andrássy-uton, Fűr-dő-uccán, Lánchídon át mentek Budára. Egy sárga, sokablakos házba vitték be a férjemet. Így mondják a médiumok, akik azt is elmondják, hogy azért fogták volna el, mert valaki feljelentette, hogy a franciáknak kémked. Hogy mi igaz ebből? Ki tudja? Tény az, hogy az uram eltűnése csakis egy haragosának állhatott érdekében, aki őt már a románok idején is feljelentette, mint kommunistát. Hogy ki az a három ember, akik a médiumok látnak, azt a rendőrségnek kellene kideríteni.

Royalista államcsíny készül Athénben

Fegyveres fölkelést terveznek a királpárti görög tisztok

Athénből jelentik: Néhány nap óta a legnyugtalanabb hírek keringenek Athénben egy készülő royalista államcsínyről. A hírek mind nagyobb izgalmat keltenek a lakosság körében. Pénteken Pireuszban a hadsereg kötelékéből elbocsátott királpárti tisztok gyűlést tartottak, amelyen azt a határozatot hozták, hogy az októberhez hasonló fölkelést szervezzenek. E fölkelés kitörését még az államformáról való népszavazás megtartása előtti időre tervezik.

A köztársasági államforma eszméjével rokonszenvező új Kafandrisz-kormányról ugylátszik, hogy megbizhatik a hadseregben és elég erős arra, hogy a monarchista fölkelést, ha egyáltalán sor kerül a kitörésére, rövidesen verbefojtsa.

Bizonyos, hogy Görögországban forrongás van és számolni lehet a jelenlegi rend felborítására törekvő, igen komoly és veszedelmes eseményekkel.

Háromszáz

magyar hadifogoly

érkezett Oroszországból Erdélybe

Még ötvenezer hadifogoly van Szibériában

Aradról jelentik: A román határt pénteken délután háromszáz erdélyi magyar hadifogoly lépte át. A hadifoglyok az omszki, irkutzki és vladivosztoki táborokban várták szabadulásukat s most egy francia bizottság segítségével sikerült hazakerülniök. A foglyok elmondották, hogy Minszktől — Irkutzkig terjedő vidéken még ötvenezer erdélyi, vajdasági és bukovinai hadifogoly él, akiknek ottlón már régen halálhírét költötték.

A francia bizottság most azon fáradozik, hogy a családjuktól elszakított s a messzi idegenbe temetkezett embereket végre hazahozhassák, de a szállítás igen nagy nehézségekbe ütközik, mert a foglyok nem egy tömegben élnek, hanem nagy terepeken vannak szétszórva. A francia bizottság most sorra járja a községeket s összeírja azok neveit, akik haza akarnak térni. A foglyokat Bukarestbe vitték, ahol lezserelnek és csak pár nap múlva térhetnek vissza családjukhoz. A francia bizottság különben összeállította a még Szibériában sínylődő magyar hadifoglyok névsorát és azt megküldi az érdekelt utódállamoknak.

Csodarabbi Zentán

A tiszamenti ortodoxok zarándokutja

Sentáról jelentik: Péntek délután Sentára érkezett Teitelbaum Hermann máramarosszigeti csodarabbi. A csodarabbi külön vasuti kocsiban utazott Romániából Sentáig, ahol az állomáson már óriási tömeg várta. Az ünnepélyes fogadtatáson megjelent a sentai zsidóság színe-java, akik a vonatból kiszálló csodarabbi kezét és kaftánja szegélyét csókokkal halmozták el. A kocsi elöl kifogták a lovakat és öreg, tekintélyes sentai ortodox zsidók húzták be a városon végig Krainig Nátán házáig, ahol a csodarabbi megszállt.

A jámbor sentai zsidók késő estig zarándokoltak a csodarabbihoz kézcsockra. Szombat reggelre megérkeztek a környékbeli ortodox zsidók is, akik valóságos zarándokmenetben járultak a nagyvárú csodarabbi elé. Senta város képe erre a napra egészen megváltozott. Az uccák tele vannak kaftánosokkal és a ház körül, ahol a csodarabbi tartózkodik, állandóan nagy tömeg feketélik.

A csodarabbi fiatal, alig harmincöt éves, sovány és sápadt arca rendkívüli intelligenciát árul el. A csodarabbi, aki a sentai ortodoxok meghívására jött, három napig marad Sentán.

Régi bácskai tisztviselők pöre

a budapesti bíróság előtt Buday Pál és Szondy György rágalmazási ügye

A budapesti bíróság szombaton érdekes rágalmazási perben hozott ítéletet, amelynek szereplői valamilyen módon volt bácskai köztisztviselők.

A pör vádlottja: Szondy György jogügyi főtanácsos volt, sértette pedig Buday Pál volt kulai főszolgabíró, aki ellen a háború utolsó esztendejében, mint ismeretes, eljárás indult jogtalan rekvirálások és a háborus közérdelemmel kapcsolatos egyéb visszaélések miatt, amelyeket azonban nem fejezhettek be az impériumváltozás miatt és Budayt a jugoszláv hatóságok ismét visszahelyezték állásába. A múlt évben, amikor Szondy értesült, hogy Buday, aki 1920-ban át ment Magyarországra, Budapesten pénzt gyűjt a volt délvidéki magyaroktól, jegyzőkönyvbe mondotta, hogy Buday megbízhatatlan ember, akinél a pénz nincs jó helyen, mert attól lehet tartani, hogy elsikkasztja. Vallomásaiban kitért a volt kulai főszolgabíró háborus panamára és megemlítette, hogy Buday 1918-ban a szállítási engedélyek körül visszaéléseket követett el, amiért eljárás is indult ellene. Szondy ezért a jegyzőkönyvi vallomásaért rágalmazás miatt feljelentette Buday Pál a budapesti törvényszéken, amelynek Seszták-tanácsa szombaton tárgyalta az érdekes pört, amelyen több tanút hallgattak ki.

Az első tanu Gadó István kuriai bírósági volt, aki elmondta, hogy 1917 végén, mint a becskerekai ügyész vezetője Somborba ment, hogy a hadiszállások körül visszaéléseket megvizsgálja. Tudomása szerint Budayt, akinek ügye ezzel a vizsgálattal volt összefüggésben, 1918-ban visszaélésekért felfüggesztették. A vizsgálat eredményeképp ő annak idején indítványt nyújtott be, amelyben Budayt huszonhatrendbeli közokirathamisítással, két rendbeli megvesztegetéssel és harminckilenc rendbeli hivatali visszaéléssel gyanúsította.

Szabovljevic Dusán volt bácskai

főjegyző, majd később alispán a tárgyaláson azt vallotta, hogy tudomása van arról, hogy Buday ellen 1918-ban eljárás indult mes. Somo gyi János ügyész elmondta, hogy a Budayra vonatkozó iratok átvizsgálása alkalmával alaposnak találta a Buday elleni vádakat. Zsigmond Gyula volt bácskai főjegyző kijelentette, hogy hallotta, Budayt az impériumváltozás után a jugoszláv hatóságok visszahelyezték állásába.

Tomcsányi Akadár, Voiváts Lukács és Vidkovic János volt bácskai megyei tisztviselők jelentékeien vallomása után a bíróság kimondta az ítéletet, mely szerint Szondyt a rágalmazás vádjá alól fölmentette, mert megállapította, hogy vádlott közérdekből tette meg állításait s a valódság bizonyítása sem maradt eredménytelen.

Az ítélet ellen Buday felebbezést jelentett be.

Kavarodás Lloyd George nyilatkozata körül

Az amerikai ujság fentartja, Lloyd George visszavonja a vádat

Lloyd George leleplezése a Wilson-Clemenceaux-féle paktumról, egyre nagyobb hullámokat vet. A francia politikai körök mindent elkövetnek, hogy a leleplezéssel földézett botrányt elsimítsák. E tekintetben az angol kormány is segítségére van Poincarének, sőt maga Lloyd George is, aki, mint egy londoni jelentés hírül hozza, pénteken egy levél kíséretében visszakiüldte az angol külügyminiszeriumnak azokat az okmányokat, amelyekre leleplezését alapította. A levélben a liberális-vezér kijelentette, hogy nagyon sajnálja, hogy az interjúja félreértésekre adott alkalmat.

A N York World londoni szerkesztője Lloyd George azon nyilatkozatára, melyben azt állította, hogy a hirtelleg félreértette, a leghatározottabban kijelenti, hogy cikkének minden betűjét egész terje-

delmében fentartja. A nyilatkozatban megemlíti, hogy nem többet, hanem kevesebbet írt meg abból, amit Lloyd George mondott. A beszélgetésnél — írja a lap szerkesztője — jelen volt a Manchester Guardian főszerkesztője, aki szintén hallotta, hogy Lloyd George titkos szerződésről beszélt.

(Szikratávirat.) Rómából jelentik: Orlandó volt olasz miniszterelnök nyilatkozatot tesz közre a Lloyd Georgenek tulajdonított vád ügyében. Orlandó, aki résztvett a párisi békekonferencián csodálkozásának ad kifejezést afölött, hogy a Lloyd George szájába adott szavak elhangozhattak. Lloyd George pontosan ismerheti a tárgyalások történetét és így kizártnak tekinthető, hogy ő a Clemenceau és Wilson közti, nemlétező titkos szerződést komoly állítás formájában említett volna.

Szamuely az ébredők példaképe

A budapesti rendőrség megtalálta a nemzetvédelmi osztály tagjainak névsorát

Budapestről jelentik: A rendőrség szombaton házkutatást tartott a nemzetvédelmi osztály helyiségében, továbbá Péter és Salló iparis-kolai tanuló lakásán is, akik, mint megirtuk, résztvettek azokon a megbeszéléseken, amelyeken az úpesti zsinagóga felrobbantását elhatározták. A Ferenc-körúti helyiségben alig találtak fontos iratokat. De annál szenzációsabb tartalmuak azon iratok, amelyeket Sallónak Ujpesten, a Nyár-uccában és Péternek a Korvin-tér 10. alatti lakásán találtak. Az iratok között megtalálták egyebek között a nemzetvédelmi osztály tagjainak teljes névsorát és a IX. kerületbeliekből egy külön listát, akiket mint teljesen megbízhatótak Márfy kiválogatott és kiténtető bizalmáról biztosított.

Az iratok között van egy tag bejelentése, aki nagy családjára való tekintettel kéri felmentését, hogy a reábizott felelősségterhes feladatot ne kelljen elvégeznie. Márfy válasza a következő volt:

»Bajtárs! Leveled tartalma megdöbbentett. Benned teljesen biztam. Most is. De úgy látszik, egy pillanatra elgyengültél és hűlen akarsz lenni ama zászlóhoz, amelyre felesküdtél. Csak erős tettekkel tudjuk céljainkat elérni. Szamuely sem kérdezte, hogy nő vagy nőtlen valaki, vagy családosa-e. Terroristáitól feltétlenül engedelmeskedet követelt. Én is. Különb legény vagyok Szamuelynál és ha nem engedelmeskedel, a vérbíróság dönt sorsod felett.»

A rendőrség tovább folytatja a házkutatásokat és a már megszerzett iratok vizsgálatát. Azt remélik ugyanis, hogy ezekből az iratokból sok titokzatos bűncselekményre világosság derül.

Az Ébredő Magyarok Egyesülete egyébként nyilatkozatot tett közszé

ről kapni arról, milyen tömeget gyűjtött Márfy maga köré és tulajdonképpen kikből állott az Ébredő Magyarok Egyesületének IX. kerületi nemzetvédelmi osztálya? Megállapították, hogy Márfy saját előadása szerint nem a felnőttekből, hanem javarészt gyerekeikből akarta megszervezni különítményeit, mert mint ő maga mondotta, ezek a fiatal emberek azok, akikben tökéletesen meg lehet bízni és nem kell félni, hogy pénzért vagy az első rendőrponton elárulják. Körülbelül hetven főre teszi a rendőrség Márfy állandó kíséretét, akik közül a legidősebb sem volt több mint huszonegy éves. Teljesen az ő hatása volt az, hogy a IX. kerületi középiskolákban 15—16 esztendőes gyerekek lurkosbotokkal, bunkókkal és boxerekkel jelentek meg az iskolákban.

Márfy azzal a tervvel foglalkozott, hogy a középiskolákban igazgatói engedéllyel előadásokat tartatna, hogy teljesen megnyerje magának a tanulófiúságot.

A gyerek-különítményben Márfy hihetetlen hatalomra tett szert. Megtörtént például, hogy két 15—16 éves tinagyereket vádmörnek elküldött Szombat helyre. Igazolványokat állított ki nekik, amely a nemzetvédelmi osztály pecsétjével volt ellátva. A magyar államvasutak jegypénztáránál a IX. kerületi nemzetvédelmi osztály pecsétjére a két suhancnak szabadjegyet adtak Szombat helyre, és ezzel a szabadjeggyel utaztak le, hogy vádmörnek jelentkezzenek.

Hasonló koru gyerekek egész tömege került csütörtökön rendőrségi őrizetbe, akik egytől-egyig Márfy és Marosi csoportjához tartoztak és akiknek a zsebében különféle igazolványokat találtak.

Volt közöttük egy tizenhét éves gyerek, akinek igazolvány szerint jóga volt nemzetvédelmi érdekből házkutatást tartani a nemzetvédelmi osztály megbízásából.

Szende Pál Londonban

Az emigráns-kiküldöttek tanácskozásainak hatása Budapesten

Budapestről jelentik: A politikai körök értesülése szerint Szende Pál dr., a Károlyi-kormány volt pénzügyminisztere szintén meghívást kapott angol politikusoktól, hogy résztvegyen a magyar kölcsön ügyében Londonban folytatandó tárgyalásokon. Szende, aki az utóbbi időben Párisban élt, itt találkozott az utazó Garami Ernővel, Peidl Gyulával és Vámbéry Rusztemmel és velük együtt utazott az angol fővárosba. Szende Pál meghallgatását Károlyi Mihály ajándotta illetékes helyen.

A magyar kormánypart tagjai között nagy idegességet keltett az újabb hír, mert most már kétségtelennek látszik — azok után, hogy az emigráció pénzügyi szakembere is bekapcsolódott a tárgyalásokba — hogy az ellenzéki és emigráns politikusok londoni utazása a kölcsönüggyel áll összefüggésben. Politikai körökben meglehetősen konkrét formában beszélnek arról, hogy Peidl Gyula minő pontokra helyez súlyt ama követeléseit közül, amelyeket külföldi tényezők támogatásával terjesztett a magyar kormány elé. E követelések, amelyek haladéktalan teljesítésre várnak, a hír szerint a következők: 1. Az emigráció likvidálása, 2. az internálótáborok felszámolása, 3. a munkásbiztosító pénztár autonómiájának helyreállítása, olyan formában, ahogy azt a szociáldemokratapárt megformálta. E forrás szerint Bethlen István gróf miniszterelnök hajlandóan mutatkozott Peidl Gyula előtt e követelések mindegyikét teljesíteni és végrehajtani. Egy keresztény ellenzéki kép-

a lapokban, hogy Márfy egy esztendeje nem tagja az egyesületnek. Ez a nyilatkozat — még ha meg is felel a valóságnak — akkor sem érinti azt a tényt, hogy Márfy az Erzsébetvárosi Kör elleni bombamerényletet mint az Ébredő Magyarok Egyesületének vezető tagja intézte, tekintve, hogy a pokolgépes merénylet több mint két éve történt.

A portás szerepe

Szombat délelőtt a főkapitányságon ismét érdekes szembesítések voltak. Tanúként jelentkezett dr. Elek Hugó, az Erzsébetvárosi Kör igazgatója és bejelentette, hogy egész határozottan emlékszik arra, hogy közvetlen a merénylet elkövetése előtt Herczeg József portást a kapuban tárgyalni látta egy gyanús külsejű emberrel és emlékszik arra, hogy április 3-án déli egy órakor, amikor ő azért járt fenn a kör helyiségében, hogy a vacsora rendezéséhez az utolsó utasításokat kiadja, egy ember ment be az Erzsébetvárosi Körbe és Herczegtől, mint régi ismerőstől, a következőket kérdezte:

— Meg lesz tartva a vacsora, vagy nem lesz megtartva?

A rendőrségen azonnal berendelték az őrizetes cellából Herczeg Józsefet és szembesítették vele dr. Elek Hugót, aki a szemébe mondta a volt portásnak, hogy a végzetes vacsora előtt beszélgetett Márfyval. Herczeg azzal védekezett, hogy tényleg beszélt a kapuban egy idegennel, akik azonban nem ismer.

Herczeg szembesítése után Márfy Józsefet vezették be, akiben dr. Elek Hugó azonnal felismerte azt az embert, aki a vacsora megtartása iránt érdeklődött.

Márfy suhanc-különítménye

Külön érdekessége a nyomozásnak az, hogy végül tiszta képet sike-

viselő szerint a kormányt Peldi Gyulák útja annyira aggasztja, hogy a fővárosi választások kérdésében sürgősen pártközi értekezletet hívtak össze, amelyen keresték a liberálisokkal való megegyezést, ami tulajdonképpen Rakovszky Iván belügyminiszter dezavválását jelenti. A kormány ebben az ügyben annyira keresi a megegyezés lehetőségét, hogy nem a liberális képviselők követeléseire és igényeire foglalkozik, hanem a tárgyalások mégse vezetnének teljes megállapodásra. Jellemző, hogy a szociáldemokrata párt parlamenti frakciójának egyik tagja sem jelent meg ezen a pártközi értekezleten.

Detektív és zsebmetsző harca

Novisadról jelentik: A rendőrség néhány nappal ezelőtt letartóztatta Kovács István hamiskártyást. A rendőri nyomozás során szükségesnek mutatkozott, hogy Kovács Bodza-uccai lakásán házkutatást tartassanak.

A házkutatással Hegyi József detektívet bízták meg. Amikor a detektív a Bodza-ucca 10. számú házban megjelent és Kovács lakásában foganatosította a házkutatást, betoppant oda egy férfi és egy nő. A detektív a gyanús idegeneket igazolásra szólította föl, mire a férfi rárohant a detektívre és fojtogatni kezdte.

Elkeseredett küzdelem fejlődött ki az idegen és a detektív között, majd az idegen, kiszabadítva magát a detektív kezei közül, elfutott. A detektív utána vetette magát és az uccán a járókelők segítségével elfogta. Ekkor kiderült, hogy az illető Radasics Ferenc subotica-i lakos, aki Beogradban és Zagrebban zsebmetszésből élt. Csehszlovákiába szülő utlevelet találtak nála.

A társaságban volt nő Givics Róza, akiről azt mondja, hogy menyasszonya. Mindkettőjüket letartóztatták.

TINTA

Smokkok

Hol vannak?

Keresem őket mindenütt, de nem találok. Betekintek kávéházak fülkéjébe, színházak öltözőjébe, hangversenytermekbe, tárlatokra, de nincsenek sehol. Évek óta nyomuk veszett, megsemmisültek egy világtörténelmi korszak viharában, anélkül, hogy észrevették volna távollétüket. Milyen hálátlanok is az emberek.

Őnök talán nem is tudják, hogy kicsodák voltak a smokkok a huszadik század első éveiben, abban az aranyidőben, mikor bőségesen vett körül mindnyájunkat és a jólétekből valami finom unalom és boldog fájdalom virágozott ki. A smokkok minden művészet fogadatlán prókatorai. Folyton a művészetek körül lebzselnek, áhitatosan, noha semmi közük hozzájuk. Halálfejes nyakkendőket viselnek, mindenféle káméát és gyűrűjükből legalább is krizozázt. Halkan beszélnek. Csak ópiumos cigarettát szívnak. Lehetnek nagyon gazdagok s nagyon szegények is, megsértődnek mikor valaki derék, egészséges embernek nevezte őket és mosolyogtak, mikor bűnösnek és terhelinek hiszik, mert titokban a börtönnel, elmeorvosintézzel kacérkodtak, sajnos, eredménytelenül. Ájúlodoznak a gyönyörűségtől, ha néhány akkordot megütök azt mondván, hogy Debussy-től való, de orrukat fintorgatják, mihelyt meghallják, hogy Kovács Gábor szerezte

Hódmezővásárhelyről. Csak a biedermeier butorokat kedvelik, de egy renaissance-szekrényt nem tudnak megkülönböztetni egy közönséges konyhakredencitől. A dekadens rajzokat következetesen összetévesztik azokkal a lapokkal, melyeket kisfiám rajzfüzetéből tépek ki. Különböztetni bátyáimhoz minden szépet. A légynek sem vétenek. Rokonszenves kukacok, Jóindulatu férgék. A rózsán élnek. Ők a rózsaszemek.

De azóta elhervadt a nagy rózsás velem együtt pusztultak el a kedves, önzetlen rózsaszemek is. Aki még él, az átalakult rideg nyárspolgárrá s kivülről tudja az árfolyamokat. Mi pedig egyedül maradtunk, Nekem hiányoznak a smokkok, Igazi hozzáértő művészbárát mindig kevés akadt és a közönyt, mely a művészeteket mindenütt körülveszi, ezek a korcs lelkesedők enyhítették, élethazugságot folyton megújuló ösztönzést szolgáltatva a művészeknek. Bevallom, hogy vataha minden habozás nélkül hajlandó lettem volna dupla adag ciankálit keverni teájukba. Most azonban, hogy meghaltak, elsíratom őket. Reájuk gondolva, csöndesen és hamisan elszavalok egy divatos verset, melytől a gyomrom kevereg. Majd szobámban titokzatos félhomályt teremtek, a villanykörtét lila fátyollal kötöm körül, fejembe nyomok egy selyempárnát, hogy a mágusokhoz hasonlítak és a zongorához ülve, mint keleti, stilszerűen eljátszom egy norvég gyászalt, melyet egykor borzongó kéjjel hallgattak.

Igy hódolok, könnyezve, az emlékeknek.

Kosztolányi Dezső

HIREK

— A román királyné átutazott Szubotícán. Mária román királyné külföldre való utjában szombaton hajnalban átutazott Szubotícán. A román udvari különvonat reggel 5 órakor érkezett Szubotícára és tízperces várakozás után folytatta útját. Bukaresti jelentés szerint a román királyné Rómába és Párisba utazik és esetleg Londonba is ellátogat. Az utazás nem hivatalos jellegű.

— A radikálpárt megvédi Markovics Lázárt. Beogradból jelentik: A radikálpárt szombat este ülést tartott, amelyen a Markovics Lázár volt igazságügyminiszter ellen benyújtott vádindítvány ügyében határozottak. A vádindítvány megvizsgálására kiküldött bizottság jelentésének meghallgatása után a párt úgy határozott, hogy a parlamentben a vádindítvány ellen fog állást foglalni, mert Markovics Lázár kimutatta a vádpontok tarthatatlanságát.

— A csehszlovák-osztrák határrendezése. Prágából jelentik: A napokban egy csehszlovák bizottság érkezik Bécsbe, hogy a csehszlovák-osztrák határrendezés kérdésében tanácskozásokat folytasson Ausztria megbízottaival. Az osztrák-csehszlovák kereskedelmi szerződésre vonatkozó tárgyalások csak márciusban fognak megkezdődni.

— Kinevezés. Az igazságügyminiszter Csocsanin Ferenc palánkai bíróját a törökkaizsai járásbíróvá nevezte ki járásbíróvá.

— Az új német választójogi törvény. (Szikratávirat.) Berlinből jelentik: A német birodalmi kormány végleg megszövegezte az új birodalmi választói törvényjavaslatot. A tervezet szerint a német birodalom 156 választókerületre oszlik, amelyen 399 képviselőt választanak. A számítások szerint minden 75 ezer választóra 1 képviselő jut.

— Benos a viscenzi egyetem díszdoktora. Prágából jelentik: Dr. Benos csehszlovák külügyminisztert az amerikai viscenzi egyetem meghívta, hogy a díszdoktori diplomáját személyesen vegye át. Benos dr. a meghívást elfogadta.

— Öngyilkosság a Vezuv kráterében. Rómából jelentik: Néhány nappal ezelőtt egy fiatal hölgy, aki vezető nélkül ment fel a Vezuvra, belezuhant a tüzhányó kráterébe. Megállapították, hogy a hölgy — egy svéd nő — öngyilkossági szándékából vetette magát a kráterbe.

— Amerika élmezőnye az öhező német gyermekeket. Berlinből jelentik: A német gyermekek amerikai segélybizottsága elhatározta, hogy március elsejétől kezdve naponta egymillió német gyermeket lát el ebéddel.

— Földrengés Egerben. Budapestről jelentik: Szombaton a kora reggeli órákban kisebb hullámszerű földrengés volt Egerben észlelhető, amelyet morajlás kísért. Emberéletben és anyagiakban kár nem esett.

— Egy német tudós halála. Berlinből jelentik: A legkiválóbb német antropológus, Luschan Felix tegnap hatvankilenc éves korában meghalt. Születésére nézve osztrák volt. fiatal korában orvosi gyakorlatot folytatott, majd néprajzi tanulmányokkal és a fajok eredetének kutatásával általánosan elismert nevet szerzett.

— Kosztics sakkmeister szimultán versenye Szubotícán. Kosztics Sándor sakkmeister legutóbb Romániában, Lettországon, Litvániában, Lengyelországban, Csehszlovákiában és Magyarországon tett körutat. A kiváló sakkmeister szombaton érkezett meg Szubotícára. Kosztics vasárnap délután fél három órakor szimultán versenyt tart a Nemzeti szállodában, amely egyúttal bucsuversenye lesz Szubotícán, mert a napokban Ausztriába utazik, ahová fél évre szerződötték.

— Multság a szubotica-i Népkörben. A szubotica-i Népkör az igazságügyi tisztviselés után most tartotta első ünnepélyes összejövetelét. A szombat esti összejövetel a béke és egység jegyében folyt le. A szónokok Szántó Gábor dr., ifj. Gálffy György, Nagy Ödön dr., Sántha György dr., Nánay Mihály, Pleszkovics Lukács dr. és Macskovics Benedek a magyarság kulturális munkájának fontosságát s az egységes és megbékült kulturmunka megkezdésének szükségességét hangsúlyozták. Az estély háromszáz terítékes vacsorával kezdődött, amelyhez a hozzávalókat Futó Pál, Kákonvi István, Faragó Béla, Raicsics József, Nojcsek Géza és özv. Kun Szabó Mihályné teljesen ingyen adták, úgy, hogy a vacsora egész jóvedelme, mintegy tízezer dinár a Népkör felépítésének alapjára jutott. A vacsorát hajnalig tartó tánc követte.

— Ötnázsa dinamit robbant föl Amszterdamban. Amszterdamból jelentik: Pénteken este hét óra után hatalmas dörrenés reszketette meg a város házeit, egész uccasorokon bezúzódtak az ablakok. Az óriási kiterjedésű muideni löporraktár levegőbe röppött. Muiden 13 kilométernyire fekszik Amszterdamtól. Szerencsére munkaidő után következett be az explozió s így emberéletben nem esett kár. Ötszáz kilogramm dinamit robbant föl a raktárban.

— A petrovoszelói harangok. Petrovoszelóról jelentik: Kedden érkeztek meg Ljubljánából a görög-keleti templom részére rendelt két harang. Az egyik 3, a másik 7 mázsás. A kisebbiket közadakozásból vásárolták meg, a nagyobbikat Viskovics Vujó rendelte. A két harangot zenés bandériummal vitték be az állomásra a községbe.

— A kikindai gyilkos orosz herceg meghalt a kórházban. Novisadról jelentik: Még a múlt évben történt, hogy Tobijeff Toma orosz herceg Kikindán, nyílt uccán, boszuból meggyilkolt egy orosz tábornokot. Az ügy most került volna a novisadfi tábla elé s a herceget a kikindai főházból Novisadra szállították. A tüdőbajos herceg annyira rosszul lett, hogy a kórházba szállították, ahol meghalt.

— Egy ötvenéves asszony halála párbaja. Newyorkból jelentik: Az ötvenéves Clark asszony és Mayen, Almetto város polgármestere pisztolypárbajt vívtak egymással, amelynek politikai oka volt: Clark asszony polgármesterjelöltül lépett fel, de a választáson elbukott Mayennel szemben. A párbajban, amely a város közelében folyt le, először az asszony sütötte el a revolverét és súlyosan megsebezte a polgármestert. Ez azonban erejének végső megfeszítésével többször lőtt és megölte Clark asszonyt. Ennek fia és leánya, akik asszisztáltak a párbajnál, erre Mayenne vetették magukat és meggyilkolták.

— Nyugdíjazott tanárok. Szentáról jelentik: Ádám Jenő és Vig Lajos szentai főgimnáziumi tanárokat a kultuszminisztérium nyugdíjazta.

— Hirtelen halál. Keller J. Jenő 60 éves nyugalmazott vasuti főkalauz szombaton este meglátogatta Alexandro-ucca 1. szám alatt lakó rokonait. Beszélgetés közben hirtelen rosszul lett. Orvost hívtak hozzá, aki azonban más csak a beállott halált állapíthatta meg. Holttestét a mentők a lakására szállították.

— Meskezdik a novisadri drót nélküli táviróállomás felépítését. Novisadról jelentik: A novisadri drót nélküli táviróállomás felépítését, a mit már hónapok óta terveznek, a jövő hónapban megkezdik. A táviróállomás berendezéséhez szükséges anyagok már megérkeztek.

— Eljegyzés. Ljubica Szubity, Orlován és Petar Zvékity, Szubotica, jegyesek (Minden külön értesítés helyett).

— Kriszhaber Terkát eljegyezte Lenárd Sándor, Subotica. (Minden külön értesítés helyett.)

— Róza Imre Subotica és Deiningen Maca St.-Becej, jegyesek.

— Pillis József Bačka-Topola, eljegyezte Schlesinger Lillykét Mali-Idősről.

— Vasuti tolvajok Novisadon. Novisadról jelentik: A vasuti állomáson egy idő óta szervezett tolvajbanda fosztogatja a vagonokat. Ujabbán tíz vagon törtek fel és különböző árukat vittek el. A rendőrség erélyes nyomozást indított.

— Temető-keresztekkel fűtött Ljubljánából jelentik: Az utóbbi időben tömegesen tűntek el a ljubljánai temetőből a fakeresztek. A rendőrség megindította a nyomozást és megállapította, hogy a fakeresztek Gál József napszámos lopkodta. Gál letartóztatták. Kihallgatása alkalmával azt vallotta, hogy nem volt fűteni való fája és azért hordta el a temetőből a fakereszteket, hogy otthon fűthessen. Másnap reggel Gál halva találták cellájában. A temető tolvajja a büntetésül való félelmében felakasztotta magát.

— A szentai ifjak mulatsága. Szentáról jelentik: A szentai ifjak vasárnap este a Keceli-féle vendéglőben nagyszabású mulatságot rendeznek.

— A borotai gyilkosság. Jánosalmáról jelentik: E napokban tartották meg a főtárgyalást a szekszárdi törvénytörés ellen. Proszjt Lajos borotai lakos bűnpörében, aki a múlt év decemberében agyonütötte Jegyugya Pál rendőrfelügyelőt. Jegyugya együtt volt Proszjt feleségével, amikor a férj váratlanul betoppant és dühében leütötte a rendőrfelügyelőt. A szekszárdi törvénytörés ellen Proszjtot erős felindulásban elküldötték emberölésért három évi börtönrre ítéte.

— **Vedreket árverez a szubotical katonai parancsnokság.** A szubotical katonai parancsnokság hétfőn délelőtt nyolc órakor háromszáz lóvedret fog nyilvános árverésen eladni. Az árverést a Városházával szemben levő Sloboda-téren tartják meg.

— **A száz éves Matica.** Novisadról jelentik: A noviszadi *Matica* kultúregyesület február 24-én ünnepli meg fennállásának száz éves fődolóját. A jubileumi ünepségre meghívják az ország valamennyi kulturális egyesület képviselőit.

Préló Bácsalmáson. A múlt héten Bácsalmáson — mint onnan jeleltük — bunyevác táncmulatság volt. A prélon a magyar lakosság-ból is sokan vettek részt.

Van szerencsém t. vevőim tudomására hozni, hogy sikerült egy gyűjtemény eredeti hollandi fajencot megszerezni, mely a mai naptól fogva nálam megtekinthető. Pallas régiségkereskedés.

— **Lavinakatasztrófák.** Zólyomból jelentik: Borzalmos lavinakatasztrófa történt pénteken éjjel a besztercebányai járásban lévő Öregnyegy faluban. A kis helységet körülvevő hegvekről hatalmas hólavina zuhant alá, amely három házat teljesen betemetett és megsemmisített, egyet pedig erősen megrongált. Az eltemetett házakban huszonegy ember volt. Ezekből csak négyet mentettek meg tizenhárman halálukat lelték a lavina alatt. Eddig tíz holttestet és 4 sebesültet huztak ki a lavina alól. Ausztriában, a Salzburg mellett levő Schreimbach község mellett lavinaomlás történt, amely egy kőművesi faépületet, amelyben mintegy 30 ember, jobbra famunkás tartózkodott, teljesen eltemetett. Az egyik munkásnak már csak a holttestét lehetett kiásni, míg tizenkettő súlyos sérüléseket szenvedett. A salzkammerguti Weissenbach-völgyben egy kétszáz méter hosszú és tizenkét méter mély lavina eltemetett nyolc famunkást. Eddig öt holttestet huztak ki. A munkásmunkásokat folytatják. A Selz-völgy vidékén két újabb lavina zuhant le. Az egyik lavina megölt két távirdealkalmazottat, a másik eltemetett három famunkást és három iskolásgyermeket. Fordenbergben a lavina eltemetett egy villamosstépet. Öt ember életét veszítette. Wallwengben egy vonat elakadt a hóban.

— **Letartóztatták a lengyel fascista mozgalom vezetőit.** (Szikratáv-irat.) Varsóból jelentik: A lengyel kormány utasítására letartóztatták *Mucsevics* tábornokot, a lengyel fascista mozgalom vezetőjét. *Mucsevics* legnagyobb ellenfele volt *Pilsudszki* volt elnöknek. A tábornok letartóztatásával egyidejűleg *Dortinszki* és *Lukcsinszki* ezredeseket is letartóztatták, akik szintén részesei voltak a fascista összekövésnek.

● **Szenta város leszállítja a kövezetvámot.** Szentáról jelentik: Szent város tanácsa most foglalkozott a kereskedelmi és ipari vállalatok beadványával, amely a kövezeti vámkok leszállítását kéri. A városi tanács elhatározta, hogy a kövezetvámot le fogja szállítani.

A Sand álarcosbálla február 16-án a Bányában.

Karnevál est Szubotícán. Róna Árpád vasárnap este fél kilenc órai kezdettel tartja a Bányászi szálló ez alkalomra villanyvilágossá átalakított télikertjében a szezon legjobb báliának ígérkező karnevál-estjét. A báli, amely iránt városszerte óriási érdeklődés nyilvánul meg, külön meghívókat nem bocsátott ki a rendezőség.

Előadás az illetéktörvényről. A Lloyd helyiségében vasárnap délelőtt 11 órakor Kalmár Elemér dr. előadást tart az új illetéktörvényről. A Lloyd vezetősége kéri a tagjait, hogy a tanácsos előadásra minél nagyobb számmal jelenjenek meg.

A Sand álarcosbálla a szezon legsikerültebb báliának ígérkezik.

A *Ma Este* legújabb száma most jelent meg változatos tartalommal. Közli a legfrissebb színházi, mozi és sport szenzációkat, a közismert budapesti művészek fényképét, azonkívül *Frankl Rózsi*, az öngyilkossá lett zongoraművész fényképét és életrajzát. Megrendelhető az *Athenaeum* könyv- és hírlapterjesztő vállalatnál Szubotícán. Ára 10 dinár.

Halálozás. Rácz István közismert horvosi kereskedő családját súlyos csapás érte, Lajkó fiuk ifjúságnak 20. évében hosszas szenvedés után tegnap elhunyt. Temetése f. hó 9-én d. u. fél 4 órakor volt nagy részvét mellett.

Roth Olga kozmetikai intézetében Kr. Aleksandra ulica 4. szám alatt, félmeletemen, modern szépségápolás, arc- és bőrhámlasztás, alkalmatlan hajszálak, pattanások, szemölcsök, szepők, májfoltok végleges eltávolítása. Kaphatók saját készítményű, kiváló hatású kenőcsök, pudrok, gyógyszappanok, arcfehérítő- és szepőkelenőcsök stb. Vidékre megrendeléseket postán utánvétellel küldök.

Február 26-án Landau Juliska és táncospartija élit felmezbálla a Bányában.

A szubotical Amatőr táncestélye. A szubotical Amatőr futball-egyesület február hó 9-én, szombaton este műsoros táncestélyt rendez a Bányai télikertjében. Az estélyen *Rácz Pista* cigányzenekara muzsikál.

Butorok, ebédők, hálók, uriszobák raktáron legolcsóbban Brauchlernál Szubotica, Halpiac.

Trleszti parafa-, linoleum- és gummiszőnyegek gazdag választékban kaphatók Krausz Edénél, Novisad.

SZÍNHÁZ

A Bajadér. Vasárnap először kerül színre a szubotical színpadon *Kálmán Imre* legújabb, nagyszerű operettje, a Bajadér. A főszerepeket *Oliviere* és *Dubaics asszony*, valamint *Krančevics Dubaics*, *Klemenčics* és *Odžican* játsszák. Vasárnap délután megismétlik *Lehár* operettjét a Drótostót.

SPORT

Weissmüller újra világrekordot javított. Novisadról jelentik: »Johnny«, amint az amerikai lapok Weissmüllert becézik, csak a múlt héten javította meg a 300 yardos uszás világrekordját s tegnap megint új világrekorddal ajándékozta meg az amerikai uszósportot. *Weissmüller* Fort Wayne 25 yardos uszójában 400 yardon versenyzett és 4 p 34 mp-re javította meg *Normann Ross* már régóta lennálló 4 p 24.8 mp-es világrekordját.

A chamonix-i olimpia versenyeken megszületett az első világrekord. *Thams* a norvég siugróbajnok 58.5 métert ugrott a chamoix-i siugró-sáncról és ezzel új világrekordot állított fel. A francia lapok nagy lelkesedéssel írják *Thams* rekordjáról.

Spanyol futballeredmények. Madrid: Európa—Espana 1:1. Barcelona: Barcelona—Martinez 3:0.

TŐZSDE

Noviszadi terménnytőzsde, február 9. Forgalom közepes. Irányzat lanyha. Buza bacsikai 335—338 dinár, bánáti (Szentai paritás) 335—337.50 dinár, szerémi 336 dinár, szerbiai áru 325—330 dinár. Árpa bacsikai 300—310 dinár. Zab 247—250 dinár. Tengeri bacsikai 245—247.50 dinár, március-áprilisi 247—250 dinár, április-májusi 260—262.50 dinár. Bab, bacsikai fehér 680—685 dinár. Liszt 0-ás GG, 535—540 dinár, 0-ás G 525—530 dinár, 2-es 470—475 dinár, 5-ös 410—420 dinár, 6-os 325—330 dinár, 7-es 280—290 dinár, 8-as 185—195 dinár. Korpa bacsikai 185—195 dinár, bánáti 170—175 dinár.

Beograd, február 9. (Magánforgalom.) Amsterdam 3165—3140, Bécs 0.1188—0.1185, Genf 1470—1467.50, London 364.50—364, Milano 370—360.50, Newyork 84.25—83.75, Páris 384.25—382, Prága 245.25—244.75.

Zürich, február 9. Zárlat: Newyork 575, London 24.70, Páris 26, Milano 25.10, Prága 16.70, Budapest 0.0200, Beograd 6.85, Bukarest 2.95, Szófia 427, Bécs 0.0081.50

Budapest, február 9. A devizaközpont hivatalos árfolyamai: Beograd — Dinar 387—413, Bukarest 170—182, London 139700—149700, Angol font 140000—150000, Prága — Szokol 944—1014, Páris 1475—1585, Frank 1490—1600.

Értéktőzsde. A magánforgalomban szilárd volt a hangulat. Minden papírban nagyfokú áremelkedések. Az arbitrázs-papírokban erős kereslet. A magánforgalomban előfordult árak (ezer koronában.) Magyar Hittel 835—845, Osztrák Hittel 245—255, Hazai bank 350, Földhitel 730—750, Kereskedelmi bank 100—1850, Angol-Magyar 150, Pesti Hazai Takarékpénztár 5100, Kőszén 3600—3700, Salgó 825—845, Urikányi 1100, Fegyver 1550—1650, Ganz Dan. 5500—5600, Ganz vH. 2700, Schlick 120, Cukoripar 4550—4650.

FOLTMENTES, TISZTA

TÜKÖR
„ALBA”

tükörgyárban NOVISAD Kamenička ul. 15. szám.

VÁROSI JODÓS
GYÓGYFÜRDŐ
NOVISAD
PENZIÓ RENDSZER
KITŰNŐ ELLÁTÁS ÉS SZOBÁK
ISZAPKEZELÉSEK, SÓSFÜRDŐK, HYDROTHERAPIA, RÖNTGEN-LABORATÓRIUM,
KVARCLÁMPA, DIATHERMA ÉS VILLAMOS KEZELÉSEK. — ALLANDÓ FÜRDŐORVOS
NYITVA EGÉSZ ÉVBEN — TELIKURA

RATRIA
szérumtermelő
Intézet
Subotica
Telefon 60.
Szállít mindennemű
szérumot
és oltóanyagot.
Díjtalan körmegeállítási
és felvilágosítás.

Szövött függönyök (roletták) ablakokhoz minden szélességben és hosszúságban Krausz Edénél Novisad.

Szépség? Fiatalkori frissesség?
Megnyerő kájsó?

Ezt Ön is megszerezheti és a korai megöregedést racionális arc-, test-, haj- és fogápolással kerülheti el. Csak adatai hatásuk a 25 éve kedvelt Elsa szépségápolószerek. Elsa-arc- és hajkenőcsök (2 tégely csomagolással és portóval együtt 25 dinár.) Elsa-hajápolószerek (2 tégely csomagolással és portóval együtt 25 dinár.) Elsa-lilom-teszt szépségzappan (4 darab csomagolással és portóval együtt 40 dinár) továbbá a többi Elsa készítmények: Elsa-hajszőcs, Elsa-szájvíz, Elsa-kósnívíz stb. Cím: Feller V. Jenő gyógyszerész, Stabica denja központ 185. (Horvátország) 913)

Zadrúžna Gospodarska Banka D. O.
sombori fiókjá
legköltségsabban végez minden bankügyletet 906

OSRAM
NITRA

Ha jó világítást akar, ne sajnálja a költséget

OSRAM
NITRA

SOMBOR, PARISKA ULICA 2.

Sürgönycim: KOVKO. Telefon 185.

KOVACSITS és TARSÁ

BANK és BIZOMÁNYI ÜZLET

Kölcsönkettőfolyosít vállalatoknak és magánosoknak. Betétek után magas kamatot fizet,

KÖZZÉ

február 7-től
csütörtöktől:
február 10-ig
vasárnapig

L. rész:

Stanley Afrikán keresztül

érdekfeszítő amerikai utleiró film 3 részben

Tanítónői keresek, kítői hetenkint kereskedelméből pár órát vennék. Ajánlatokat »Vidéki« feljére a kiadóba kérek. 945

Malomtulajdonosok figyelmébe! Nagy gyakorlatlaltal bíró malomszitalos és szerelő, aki hosszabb ideig külföldi cégnél alkalmazásban volt, keres malomszerelést állást. — Cim: Schneider Pál malomszerelő és asztalos Beograd, Hilendarska ul. 7. 944

VÉTEL-ELADÁS

8-as harisnyakötőgépet jókarban levőt, megvételre keresek. Novoth Mátyás, Balmok 938

8 HP Magyar Gazdasági és 6 HP Hofherr Kurir gyári magánjárók eladók. Tukács Sándor Orom, Bačka. 837

Eladó 8-as Ruszton fogas magánjáró Marshall-csép-lővel, 55.000 dinárért. Subotica, Báránkyöz 6. Klezzer. 958

Egy jókarban levő gyermekágy eladó teljes felszereléssel. Cim a kiadóban. 861

Éjjeli üzleti berendezés más vállalat miatt jutányos áron március hó végéig eladó. Nikits György, Džombolj. 748

Eladó egy ház négy szobával, azonnal beköltözhető, nagy udvarral, gyárnak alkalmas; Palicsom egy villa két lánc szobával. Bővebbet Frank Miksánál, Vukovič ulica 10. 939

20—30 kocsi trágyát keresek megvételre, esetleg szalmaért cserélek. Cim: Kovács, Sombori put 5. 963

Egy 19 éves, 6-os Hofherr és Schrantz, jó karban levő cséplőgarnitúra eladó. Érdeklődni lehet Orom állomás (sentai vasutvonal) közelében, Soti Urbánál. 829

Motormalom, teljesen új, teljes felszereléssel. Bánát egy forgalmas községében, 1.600.000 dinárért, más vállalat miatt azonnalra eladó. Bővebbet Malusev-iroda Subotica, volt edénypiac.

Eladó teljesen új kukoricamorzsoló, Hofherr és Schrantz, felszerelve hat lóerős, teljesen új benzintomotorral. Roth-szisztem, St.-Bečel, Kapelina 8. 494

Párisi kalapmodellek megérkeztek Klein Leona uti vatszaloniába, Lifka-mozi mellett. — Ugyanott tanulóleányok felvételnek. 919

Egy ház eladó Grosz fűszerkereskedő mellett Mucsi-telepen. Érdeklődni lehet özv. Övári Jánosnál, VI., Stipe Gergič ulica 48. 742

Jóforgalmu fűszerüzlet teljes berendezéssel, egy vendéglőberendezés, biliárd jókarban, egy hosszú, fekete zongora, boroshordók eladók. Cim: Béni Béla, Nemzeti-kávéház. 801

KISS ZÁLOGINTÉZET mindenféle értéktárgyakra kölcsönt nyújt. — Zálogból visszamaradt 500 méter nagyon finom szövet férfi, női raglánoknak és télikabátoknak. Cipők, ruhák, télikabátok, szőrmék, női bunda, arany ékszerek, ezüst ékszerek olcsón eladók. I. Bogovičeva (Kinizsi) ulica 12.

Hálószoba, komplett, jókarban, jutányosan eladó. Bedő-traffic. 813

Keresünk megvételre egy 600-as dupla sima hengergépet. — Ugyanott eladó egy 450-es dupla sima hengergépek, vaszekrényes. Jakov Berger elektricieni mlin, Subotica. 823

Kovács-szerszám eladó Staribečején, Kraljevič Marko ulica 109. Ördög Géza kovács. 793

Egy jóforgalmu borbély-üzlet eladó. Cim a kiadóban. 897

Eladó egy üzembépes, öttonnás teherautó és két Benz-motor teljes autófelszereléssel. — Érdeklődni csakis személyesen lehet Tóth Bélánál, Bačka-Topola 844

A legújabb tavaszi modelkalapaim megérkeztek. — Beer Bözsi, Uri-kaszinó épület. — Ugyanott kifutóleány felvételik. 830

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címszó kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Állatkercsök az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdezőkérdezőkhez válaszleveg melléklendő.

Házak, gyókvszertár, vendéglő, üzlet, lakások, butorozott szobák közvetítése. — Alig használt háló-, ebédlő-, szalon-, előszobas és konyhaberendezések, szőnyeg testmények, kinaezüstiárgyak eladók. — Tulajdonosok megbízását kéri Lángné, Agma ulica. 967

Eladó vendéglő Baranyában, vasutállomás mellett és egy nagyforgalmu gőzmalom közvetlen szomszédságában, családi okok miatt. A kocsmá több szobával, konyhával, kerttel, vendégszobákkal és istállóval rendelkezik. — Az üzlet felszereléssel vagy anélkül azonnal átvehető. Érdeklődők forduljanak Schmeiszi Józsefhez Luč, Baranya. 927

Szélmalom, jókarban levő, azonnal eladó. Szabó Sándor, Senta. 965

Máv. 8-as, alakított acélöntésű, fogaskerekes magánjáró cséplőgarnitúra más vállalat miatt azonnal eladó teljes felszereléssel. Micsko és Társa Djala, Bánát. 800

Ház, vendéglőnek vagy gyártelepnek alkalmas, a subotical fűtőház és a »Ferrum«-gyár közelében, eladó. Bővebbet Malusev-iroda, Subotica.

Gyapjufonoda teljes felszereléssel eladó. Varga Flórián, Trumbičeva ul 3, Subotica. 607

Bicikli, »Graziosa«, teljes felszereléssel és kilométerórával, családi varrógép és egy jókarban levő ruhaszekrény szabadkézből eladó. Bővebbet Malusev-iroda Subotica, régi edénypiac. 734

100 hl sillerbor, kelebiai eladó. Cim a kiadóban. 872

SALOME MOZI Óriási siker!

Okvetlen nézze meg február 7., 8., 9., 10-én csütörtöktől-vasárnapig **RETTEGETES IVÁN**

Nerót felülmúló vérszomjas hajlamu beteg cár korhú drámája 6 felvonásban. A »Modern film« kiadása. Kezdeté hétköznap 5 és 7, vasárnap 3, 5 és 7 órakor. Jegyek elővételben a Salome-mozi nappali pénztáránál kaphatók. Helyárak 8 és 10 dinár. Ne mulassza el megnézni a »RETTEGETES IVÁN«-t 851

Bevetett szántó, kaszáó és legelőből álló, egy tagban levő 100 hold föld Sentától tíz kilométernyire, a tiszamenti Bánátban, vasutállomás mellett, egy tételben, fundus instruccussal, jutányosan eladó. Ezen gazdasághoz tartozik 50 darab jószág befogadására alkalmas, cementírozott, ártezi vízszolgáltatással ellátott urasági istálló, kisebb két-szobás lakház, kukoricagöré, fészter, lovak, tehének, gazdasági felszerelés. Felvilágosítást ad Gergic Antal Subotica, barátok temploma mellett 6. 966

Malusev-iroda mindenemű ingó-ingatlan, adásvétel és pénzkölcsön ügykezelésére, mint helybeli és vidéki ingatlanra közvetít, valamint információt ad üzleti és családi ügyekben. 597

Eladó 6 HP, Magyar Gazdasági lokomobil, fogaskerekes magánjáró, 6-os Máv-csépítő, teljes felszereléssel. Dzsigsurszki Milivoj Staribečej, Kralja Aleksandrova ulica 71.

Ház eladó. Cim: Szaghmeiszter Gyula, Karadžičeva ulica 20, Báránkyöz, Senta. Tiszaparton, Dohánski ulica 4. számú házam eladó. Tendrik Tóbiás. 761

Ház elköltözés miatt sür-gősen olcsó áron eladó és több lakással azonnal átvehető. Skotus Viator ulica 57. 862

Egy jókarban levő gyermekkosci jutányos áron eladó. Ularik Ferenc Subotica, VIII., Valjevka ulica 41. 874

Malusev-iroda mindenemű ingó-ingatlan, adásvétel és pénzkölcsön ügykezelésére, mint helybeli és vidéki ingatlanra közvetít, valamint információt ad üzleti és családi ügyekben. 597

Eladó 6 HP, Magyar Gazdasági lokomobil, fogaskerekes magánjáró, 6-os Máv-csépítő, teljes felszereléssel. Dzsigsurszki Milivoj Staribečej, Kralja Aleksandrova ulica 71.

Ház eladó. Cim: Szaghmeiszter Gyula, Karadžičeva ulica 20, Báránkyöz, Senta. Tiszaparton, Dohánski ulica 4. számú házam eladó. Tendrik Tóbiás. 761

Ház elköltözés miatt sür-gősen olcsó áron eladó és több lakással azonnal átvehető. Skotus Viator ulica 57. 862

február 6-tól
csütörtöktől-
február 10-ig
vasárnapig

Lifka

LOLA MONTEZ

A király kedvese

egy kalandornő története 6 főt. Főszereplők: Ellen Richter, Fülöp Kithuc, Bobby Dodd.

Elvállalok hengerrovátkalást jutányos árért és pontos kiszolgálás. — Ugyanott egy hengerrovátkalógép eladó. Rakk Elek, Bačka-Topola. 755

Egyenáramu dinamót, 65 Volt, 30—40 Anna, esetleg egy aggregátot, megvételre keresünk. Ajánlatokat Kér Orient-film rt., Subotica 918

Olcsón eladó két autómata orchester-hangszert, alkalmas mozinar vagy vendéglőnek. Megtekinthető Manolovič Haiduk Velka 444, Vel-Kikinda.

Egy ház nagy telekkel, nagy magtárral, Hirska ulica, volt, Tuba-uca 6. sz., eladó. Felvilágosítást ad Gergics Antal, barátok-temploma mellett, 6. szám

Jóforgalmu kocsmá nagy-községben, joggal és berendezéssel, más vállalat miatt eladó. Berényi János, Martonoš. 881

Eladó 1 drb. még használt, talpon álló Eiserinika kopozó, Hengermalom, Malidjós. 567

SZÓDAVIZET

legkisebb mennyiségben gyári áron szállít házhöz bárkinek. Johanna« szikvizgyár Subotica. Telefon 532 193

Eladó hét komplett, tömör, fényezett hálószoba, köris-, szil- és bicikliből. Protic Sztanko asztalosnál, Ada 681

Bájl rokkokó- és exentrik-parókák, bajusok, szakáll kikölcsönzése és prima vágott hajból fonatok eladása. Maszkírozást és hajmunkát végez Lagner Fodrász babaklinika, Pašičeva ulica 6. 7626

Fodrászüzlet, 35 éves, jó forgalmu, lakással, családi okok miatt eladó. Cim: »Vojvodina«-nyomda, Senta. 732

ARANYAT.

ezüstöt és brilliáns-ékszereket a legmagasabb áron veszek. Pátkay, Ivan Antunovič ulica br. 4. f. I. (Hartman-palota, a vasutnál). 247

Hatóságilag eng. nyilv. zálogintézet Subotica, Aleksandrova 6. emelet. 9037

KÜLÖNFÉLE

Utlevélügyekben legmegbízhatóbban és leggyorsabban nyerhet mindenki döntéskét a Malusev-iroda utján, Subotica. 734

Vendéglő bérbeadó Subotican, mely áll két vendégszobából, egy szobakonyha, éléskamra és pince, alkalmas hely telek-pályának. Fennáll 30 éve. Azonnal átvehető. Bővebbet Malusev-iroda. 898

Butorozott szobák a város bármely részén bérbe kerestek, ha lehet, teljes ellátással is. Akiknek van, jelentsék be Malusev-irodában. 734

Vasárnap, 1924 február 3-án, a Lifka-mozinál, elveszett Helesics Irma névre szóló arcképes igazolvány, Kérjük a hecsülletes megtaláló, hogy adja be a kiadóba. 903

Gyárosok, üzemtulajdonosok figyelmébe! Subotica közepén, nagy rakta- rak, istálló, froda, pince, külön nagy udvarral azonnal bérbeadó. Trumbičeva ulica 2. 926

Elveszett Eureka Klammert névre szóló fényképes igazolvány. Mestalláló adja le a kiadóba. 928

Elveszett Bida Nándor és neje névre szóló fényképes igazolvány. Mestalláló adja le a kiadóba. 969

Husz magyar népdal és műdal gyönyörű kottája 15 dinárért és három dí-nár portóért megrendelhető a Kurir hírlanterjesztő-vállalatnál, Subotican. 846

Nagy pince azonnal kiadó. Érdeklődni lehet Roskov és Volkov, Rudičeva ul 4. 924

A lokomobilgőzkazánfűtő és gőzrekezelő. Kazán-fűtők, gépkezelők, géptulajdonosok, mezőgazdák és vízgazdák részére. 555 kérdés és felelet, 127 ábra. Megrendelhető a Kurir könyvkiadóvállalatnál, Subotican. 795

Jó házikoszt kapható, esetleg teljes ellátással. Fülöp, Karadžičeva ul. 6. Báránkyöz. 809

Megérkezett

nagy mennyiségű perzsaszőnyeg minden minőségben, buchhara, afganisztáni, szaruch, síráz, sírvána, beludzsisztáni, tebrisz, meset, farahán és minden más fajta minden nagyságban. 900 Szolid árak!!!

Dragutin Nikolič Nemzeti Szálloda, 2. számú szoba

A Subotical Önségélyző Szövetkezet értesíti t. ügyfeleit, hogy IRODAIT Aleksandrova ulica 4. sz. alá az Angol-Magyar Bank volt helyiségeibe tette át.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy özv. Neumann Hugóné üzletét átvettem. Felkérem a hitelezőit, hogy követeléseiket három napon belül jelentsék be, mert a később beérkezett bejelentéseket nem veszem figyelembe.

Tisztelettel
913 Hadnagy Károly,
fűszerkereskedő
IV., Duničeva ul. 48. sz.

VÁSÁROLJON a REITTER DROGERIÁBAN

mert a legszolidabban és legpontosabban kiszolgálják.

Mindennemű pipere és háztartási cikkek nagy raktára. 9756 704

ÉRTESETÉS.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget és ismerőseimet értesíteni, hogy Pašičeva ulica 1. szám alatt (volt edénypiac)

férfiszabó-üzletemet

a mai napon megnyitottam. Kész gyermek- és férfiruhák raglánok jutányos áron kaphatók.

Tisztelettel
948 Czopkó László

Értesítés.

Ertesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy szalonomat Petrogradska ulica a kenyérgyár ellenébe saját házamba helyeztem át.

Kalmár István
nőiszabó, Subotica.

LEVELEZÉS

Harcinc éves, németajku, házias, tisztességes özvegy. 10 éves leánykával. Kis vagyonnal és teljes berendezéssel. férjhez menne 30-38 éves, feltétlen becsületes, szorgalmas, bírávaló iparoshoz; lehet vagyontalan. özvegy is 1-2 gyermekkel. Csak teljes című, fényképes levelekre válaszolok. Levelezés lehetőleg német nyelven, esetleg magyarul is. Leveleket »Házias özvegy« jelige alatt a kiadó továbbítja. 858

Fifi Crém

SZÁRAZ, ZBIROS Pintér gyógyszerár nagy templom mellett. 834

FOGLALKOZÁS

Utazó, fűszer-, rövidáru- és festékszakmában teljes szakismerettel. Bánatban jól bevezetve, szerb, német, magyar nyelvismereettel állást keres. Esetleg Bácskában is. Ajánlatokat Béga-hírdető, V.-Beckerek, főpostával szemben, továbbítja. 840

Mészárossegédet, fiatal, jó munkást, azonnali belépésre felveszek. Bencsik Ferenc, mészáros Senta, Szénatér. 762

Jegygyűrűk

és menyasszonyi ajándékok a legolcsóbban kaphatók ADAM ékszerésznél Subotica Rudics u. 6. Tért aranyért a legjobbat fizetek. 9438

Szabász állandó alkalmaztatásra férfiszabószághoz, nagyobb városban, keresztek. Csakis elsőrangú erők adják be írásbeli ajánlataikat »Prima szak-erő« jelige alatt a kiadóba. 933

Alkalmazást keresünk március elsőjére mint vincellérnek, kapásnak, kertésznek, gazdasági munkavezetőnek, uralági vagy irodai szolgának, esetleg fákerezkedésbe. Leveleket »I. T. 390.« jelige alatt a kiadóba kérünk. 910

Szajjal Legjobb fémfiszító. A lemez kényelmű be, Szajjallal és utána dörzsöljük le puha száraz ronggyal, mire a fémet pompás fényt nyer. Gyártja SLAVIA Nemzeti keménységű terméke d.d. Zagreb-licca 213.

Kifutó felvéteték, lány előnyben. Temamovich-trafik. 935

Ejemi polgári és gimnáziumi tanulókat elfogadok szerb, német, magyar és kézimunka órákra. Vizsgázni óhajtó felnőtteket is. Hegedüsné tanítónő. Frankopanska ulca 43, azelőtt Magyar-utca. 936

NATALIA CREM NATALIA SZAPPAN NATALIA PUDER BIBIANA kézfimomító legjobb szépitő szerek a világon Készítője Joanovics Sima gyógyszerész és illatszerész Debeljača. 623

Fül- és szemorvosok magas fizetéssel felvétetnek Csillag-varrodában, Subotica, Kulundžičeva ul. 3 906

Intelligentes Fräulein mit englischen Sprachkenntnissen und Klavierunterricht sucht ihre Stelle zu ändern. Nur in erstklassiges Haus und grössere Kinder. Geht auch auswärts. Anträge unter »Düchtig« an die Adm. dieses Blattes. 895

Vas- és fémöntvényeket gyárt, nikkelez és galvanizál: KRAUSZ VELIKI-BECKEREK, a törvényszéki palota mellett. TELEFON SZÁM 329. 760

Tanonc vagy gyakornok, lehetőleg középiskolával, felvéteték Wilhelm villamosvilágítási és erőátviteli vállalatánál. Pašičeva ulica 2. Székely és Vujković divatruüzlet házában. 961

Szobainast keresek azonnali belépésre, aki takarítást, felszolgálat és ruhátár rendbentartását vállalja. Cim a kiadóban. 951

Üzleti könyvek Levélpapírok Névjegyek minden kivitelben legolcsóbban és nagy választékban kaphatók Heumann Mór könyv-, papíraru- és írószerekkereskedésében Subotica, Jelašičeva ulica 1

Beogradi gyárvállalat keres azonnali belépésre raktárnoki minőségben megbízható, értelmes férfit. Esetleg idősebbet. Lakás a gyárban. Szerb nyelv tudása megköveteltetik. Levélbeli ajánlatok vagy személyes jelentkezés Beograd, Vuka Karadžića 6. Fabrika Asfalta. 953

Üzves szerb-német levelező tisztviselőt keres azonnala Beogradba egy gyárvállalat. — Levélbeli vagy személyes ajánkozás Beograd, Vuka Karadžića 6. Fabrika Asfalta. 954

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vasgubtós és címzési költségzetesen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Állatkészlet az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdésközlésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

Intelligentes deutsches Fräulein wird zu einem kleinen Knaben gesucht. Advokat Dr. Wilhelm Subotica, Aleksandrova ul 4. 773

Fiatal házyezető nő állást keres. Ajánlatokat a kiadóhivatál továbbítja. 859

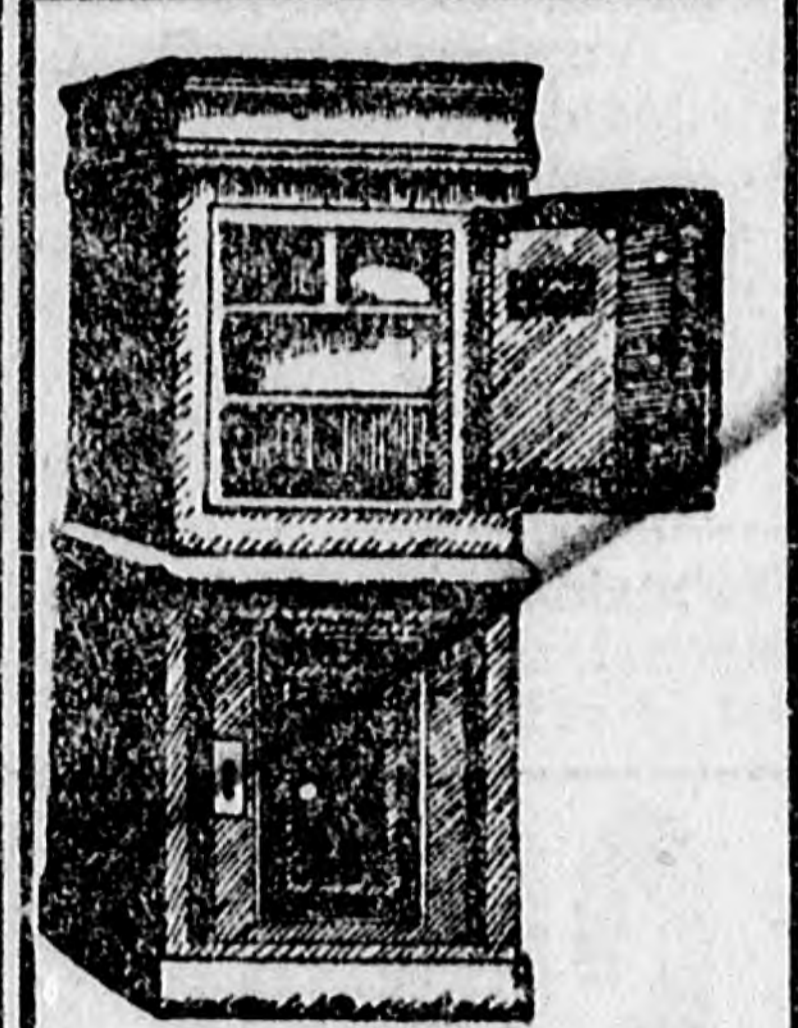
Munkásleány felvéteték parfümeria »Mignon«, Agina ulica 6. 909

Tisztességes, 44 éves, intelligens nő, öt éves lánygyermekkel, szorgalmas, jól főz, tejkezelésben és baromfitenyésztésben járatos. Jó bizonyítványokkal rendelkezik, akár kisebb családnhoz, akár gazdaságba elmegy. Ajánlatok »Becsületes« jelige alatt a kiadóba kéretnek. 905

Tanuleány felvéteték Bódy szabónál, II. Masarikova ulica 10. (Hosszu.) 860

Suche zu meinem 4- und 12-jährigen Knaben Intelligentes, deutsches Fräulein. Anträge an Pogány Dezső Direktor, Fra Jese trg 15. 855

PATKÁNYOKAT biztos sikerrel irt a hatóságilag kipróbált »RATOL« kapható gyógyszerárkban és drogeriákban és a Veterinárija Kémiai R. T. Ratol-osztályánál Zagreb, Bienička cesta 21. sz. Telefon 14-45. 219

RIRSCHNER MINÁLY SOMBOR Tüzmentes pénzszerkényvek állandó nagy raktára!

Inasok, lakatos, esztergályos, csiszoló és öntő, felvétetnek Mema rézárugyárban. Jelentkezni Medjanski i drug vaskereskedésében, Subotica. 692

Füüdömesteri állást keresek április vagy május elsőjére. Beszélék horvát, magyar és német nyelven. Félfüüdőhöz is értek. Leveleket »K. J. 46« jelige a kiadóba kérek. 902

Gazdász, önálló, akinek több évi gyakorlata van, intenzíven művelt mezőgazdaságban és szőlészetben, a gazdaság minden ágában jártas, kitünő bizonyítványokkal állást keres. Ajánlatok »Megbízható« jelige kéretnek a kiadóba. 769

Gépészt keresünk, aki szivógázmotor kezelését teljesen érti és aki ilyen-nél hosszabb ideig működött. Villanszereléshez értők előnyben részesülnek. Ajánlatok Jakov Berger električni mlin címre küldendők. 825

Árban, minőségben és használatban legjobbnak bizonyult CIPŐKRÉMEK

Depot: Prva Jugoslavenska Kemična Fabrika d. d. Novisad

A. E. G. Mozigépek legmodernebb kivitelben, tüzvédő dobokkal felülmulhatatlanok. Ajánlatot készséggel ad a főképviselet: Orient Film D. D. Subotica Elsőrangú slégerfilmek, vetítészén, gépalkatrészek és kis motorok raktára. 921

UJ IPAR! UJ IPAR! BLONDEL BACHINGER FÉPKERETEK KERETEK Allandó kiállítás! Subotica, Bene Sudarevičeva ulica 34.

Közékoru, tisztességes mindenese, magános urnóhoz felvéteték. Cim a kiadóban. 904

Jó házból való tanuló vagy kifutó felvéteték. — Neményi i drug fűszerüzlete. 873

HAMBURG ÉS SISIC bóröndös 871 SOMBOR Wilseva trg 2. — Lederer polota.

Mintakollekció, aktatáska, dísznőbőr kofferek, nemeszerek stb. Nagyban! Kicsinyben!

Elvállal javításokat. Kérjen árajánlatot! Vizontelárasítóknek áragodmány!

Vincellért keres a Čoka uradalmú szőlőszete. Szak-képzett egyének jó bizonyítványával forduljanak Grünfeld Ernő intézőhöz, Čoka, Torontálmegye. 849

Zongorahangoló és javító, fiatal segéd, állást keres. Privát munkát elvállal. »Zongora«, Publik. Subotica. 923

Gyenge férfiaknak 10 dinár befűdése esetén bérmentve küldöm szabadalmazott szenzációs találmányomat ismertető könyvet. — Cim »Patent 608« Cuij (Kolozsvár) 9022 I. sz. postafiókberlet.

Hosszabb irodai praktiszál bíró fiatalember, keresk. érettségivel, perfekt német-magyar levelező, gépiró, aki esetleg mint utazó is működne, állást keres. Megkeresések »Komoly munkaerő« jeligen a kiadóba kéretnek. 922

Volt fűtiszviselő, magyar és szláv nyelvtudással, erős munkaerő, pénztárnoki vagy más bizalmi állást keres. Cim a kiadóban. 814

ÜZVEDÉSI DOBOZIPAR Subotica, Sudarevičeva ulica 84. Telefon 421. Legizsésesebben és legolcsóbban készit cukorkás-, szappanos-, gyógyszer-, poude-es-és mindenféle KARTONDOBOZT. — Gyors és pontos szállítás!

Gazdatiszt, aki a földmives- és teigazdasági-iskolát végezte, nagy gazdaságokba szerzett többévi gyakorlattal, áprilisra gazdaságba állást keres. Jelenleg is egy nagy gazdaságban van alkalmazásban. Szíves megkereséseket »Gazdász« jelige a kiadóba kér. 798

Somborban állandó traditiszt, szerb, magyar, német fordító, levelező, folyékony gépiró, delutáni foglalkozást keres. Leveleket kérem leadni Miladjev könyvkereskedőnél, Sombor. 786

Almoinárt keresünk azonnali belépésre, komoly, munkaszerető és feltétlen szakembert. — Ajánlatok Jakov Berger električni mlin Subotica, küldendők.

Netz kézimunkát tanítok. Pár óra alatt elsajátítható. Óradíj 10 dinár. Miska Prčić ulica 5. 921

Erősáramu vámosszerező, teljes szakudással, több évi gyakorlattal, későbbi belépésre állást keres. Cim a kiadóban. 920

Másfél éves gyermek mellé megbízható, idősebb leányt vagy dadát keresek, német előnyben. Dr. Szikoti Sándor, Cirvil Metod trg 5 962

MÉRNÖK vagy építész keresetlik szabadalmazott versenyképes fa-, vas- és tüvegterők képviselőjére Basch Miksa mérnök, Novi-Verbas.

Földmivelszcolát teljes eredménnyel végzett, tíz éves gyakorlattal, nagy gazdaság vezetésében valamint az irodai munkákban jártas gazdasz, március 15-ére ispani, gazdasz, avagy bármely hasonló állást keres. Cime megtudható a kiadóban. 968

Divatszalonok, varró nők figyelmébe! GÉPHIMZÉST (tamburir) elfogadok BECK JENŐ kötszővő, Pašičeva ul. 8 (Gőzfűdő mellett) 887

Intelligens, 20-35 év közötti nő keresetlik házikisasszonyi teendőkre, ki a főzéshez jól ért. Ajánlatok Lessich Árpád papirkereskedésébe, Staribečje, küldendők. 943

Jobb nő házyezetőnek vagy gyermekek mellé ajánlkozik. Cim a kiadóban. 830

Két jó esztimamunkás azonnali felvéteték. Puhálák Ferenc Subotica, Sudarevičeva ulica 77. 941

Gladys Danica a legjobb CIPŐFÉNYMÁZ Gyártja: »SLAVIA« Tvorilca Kemični Proizvoda ZAGREB, Ilica 213.

Sorok

a bécsi emigránsokról

Bécs, február elején.

(A Bácsmegyei Napló munkatársától.) Bécsben egyik bennszülött kollégám informált a különböző étkezőhelyek karakteréről és publikumáról.

— Az Atlantisba pedig járnak a magyar emigráns újságírók — mondta.

Bevallom, hogy én még nagyon kevés emigránst láttam életemben. Mindig szerettem volna a bécsi emigránsokat, a Károlyi-forradalmat és a kommun menekültjeit, akiket nem láttam sem a hatalmon sem pedig a számkivetésben. Életemben összesen két emigránst láttam eddig s megjegyzem mindkettőben nagyon csalódtam. Én úgy képzeltem el az emigránsokat, hogy fekete inget hordanak, hatalmas bozontos frizurát és állandóan összeesküsznek. Kondor Bernát volt az első emigráns, akit láttam. Szép kis pocakja volt, cvikkere, tekintélyes orálánca és jóvillás arca. Ugy festett mint egy tőzsdetanácsos harc idejében. Üzleti ügyekről beszélt, a tőzsdéi rovatot olvasta az újságban, egy szóval igen rendesen viselkedett. Tavaly aztán megismerkedtem még egy emigránssal: egy humorista-íróval. Ezt úgy képzeltem el, hogy vért szokott tizórázni a Városcsa Káfanában, sósavba mártott tollal ír a burzsoázia ellen és engem, mint polgárt bizonyára le fog ütni. Ehelyett megismerkedtem egy jólnevelt, hajk és udvarias fiatalemberrel, aki sokkal szerényebb, mint azt a tehetsége indokolná, egy fiatalemberrel, aki éppen olyan polgár, mint én, éppen olyan rossz krónikát ír, mint én sőt néha rosszabbat is. Verseket viszont jobbakat ír; el is loptam egyet tőle a multkoriban »minden a miénk« jellegre.

Ezt a bevezetést azért tartottam fontosnak, mert a történet után mégse úgy mentem be az Atlantisba, mint az oroszlanbarlangba. Bár Gondör Ferencben valami vérengző embert sejtettem. Vele ismerkedtem meg először. Érdekes arcú ember. Inkább szelíd, mint harcias, inkább mentegetődző, mint agresszív. Miután teljes órán keresztül mindenről beszéltem csak politikáról nem, megkérdeztem tőle:

— Tulajdonképpen mi az ön büne?

— Kipofoztam a vörös katonákat az Otthon-körből — mondta.

Pestli kollégák helyeselték. Megkérdeztem Gondört szeretne hazajönni Budapestre.

— Igen — válaszolta egyszerűen.

Aztán még hozzátette:

— Lehet, hogy nem laknék állandóan Pesten. Visszajönnék Bécsbe.

Nyomdája van Bécsben és lapja. Hajnal Jenő is egykori szubotica újságíró s munkatársa. Hajnallal is ott ismerkedtem meg az Atlantisban. Nagyon kedves fiú, ő is humorban dolgozik. Színházról ők is szívesebben beszélgetnek, mint politikáról. Arról beszélgetünk mi is. A vörös malomról, Molnár Ferenc színjátékáról, amelyet a bécsi Burgszínház mutatott be. Az emigráns újságírók kijelentették, hogy Molnár Ferenc többet használ a külföldön a magyarságnak, mint Lendvai-Lehner. Ezt mi is elismertük. Elég szomorú, hogy még mindig vannak Magyarországon olyanok, akik főbbre becsülik Lendvai-Lehner, mint Molnár Ferencet. Igaz, hogy kevesen vannak. Ezek nem tiszta buzát vetnek a magyar földre, hanem bombát vetnek.

Gondör és Hajnal elmondták, hogy az emigránsoknak nem nagyon jól megy. Természetesen soknak jól van dolga, de a nagy többség még ma sem tudott kellőképpen elhelyezkedni. Igazi kulturáltak mennek tönkre.

Legelső emigráns-ismerősömet Kondor Bernátot is láttam Bécsben. Nem változott semmit. A kis pocakja is a régi. Elmondta, hogy a könyvével jól keresett. Hatvany Lajost autóban pillantottam meg. Nem látszik rajta az emigráció. Pedig azt mondják őt kinezza legjobban a

nosztalgia Budapest után. Remélhetőleg nem kell soká várni neki se. Lassacskán a béke szelleme és a kölcsönös megértés lesz urrá a lelkeken és akkor a bécsi Atlantis asztaltársaság is el fog tűnni a bécsi élet forgatagából... (s.)

Régi emberek

Irta: Baedeker

ENYEDY LUKÁCS

Mikor a Világ annak idejében száz nevezetes magyarnak az arcképcsarnokát nyitotta meg, s mind-egyikről tanulmányoszerű cikket hozott, érdeklődéssel figyeltem, vajjon ott lesz-e a sorozaiban az Enyedy Lukács érdekes alakja, s amikor a ciklusnak vége lett, sajnálkozással láttam, hogy hiányzik belőle. Hogy úgy kívántam ott a finom profiljával találkozni, nemcsak iránta érzett rokonszenvemnek, s nem is csupán annak a meggyőződésnek megszólalása volt, hogy benne tartalmas és nemesszabású publicistát vesztett a magyar közélet, — e kívánságot a *lokalpatriotizmus* is diktálta. S most is ez az érzemény: a városhazafisággé, a speciális szabadkaiaságé az, ami arra indít, hogy legalább a mi országrésziünk számára lejegyezzék néhány sort e kitűnő férfiuról, aki a születésénél fogva a *miénk* is volt.

Amíg a Kosztolányi Dezső izmos tehetsége szinte tüneményszerűen föl nem bukkant, addig Enyedy Lukács volt vitatlanul a legjelesebb szabadkai. Mert — amit kevesen tudnak — itt született 1845-ben. Az apja Eisenstädter István, a régi Szabadkának legtekintélyesebb manufaktúristája volt, aki egyetlen fiát a bálványozásig szerette. Volt is rá oka, mert a csinos gyerek nemcsak nagyon szeretetreméltónak mutatkozott, de korán árult el átlagon fölüli intelligenciát, művészi érzéket és finom izlést is.

Minden szeretet ellenére, amit a szülei rápazaroltak, szerény, kedves és bohém maradt. (Azaz: bohém valószínűleg csak *lett*, mert a nevelése inkább kedvezett a *manufaktúry*-nek mint bármely más iránynak.) Lehet, hogy az írótermészete és a művészetkedvelése már gyermekéveiben megnyilatkozott, s ez a hajlandóság tette őt oly korán elméssé s később gondatlanná és egy kissé — gondatlanná. Akik haragudtak rá, azok persze ez utóbbinak, sőt könyveimüknek szídták, — akik szerették (s ezek többen voltak), kedvesnek és bájos bohémnek dicsérték. Ez a gondatlanság vagy kömyelműség, amikor férfivá lett, generozitássá nemesedett és a Szépnek passzióval üzőtt kultuszában csucsosodott ki. Egy bizonyos: kevés fiút kényesztettek úgy mint Eisenstädterék gyerekeit, de — nem lehetett elrontani.

Amikor született, meglehetősen szerencsétlen elnevezést kapott. Olyant, amellyel bajos karriert csinálni. (A szülei valószínűleg ugy okoskodtak, hogy közműúrunknak nem kell valami különösen elegáns név. Nem kegyeletisértésből, s csak száraz életrajzi adatként emlitem meg, hogy Izidornak hívták. Szerencséjére ezt a kómikus nevet nem viselte sokáig. Vojnich Lukács, a régi-gibb korszaknak ez a kedvesen patriarkális alakja lett keresztapja, s neki köszönhette a jobbanhangzó Lukács-nevet, amellyel az őt néhány esztendő korában fölruházta. Az Eisenstädter-nevet ellenben (mely különben még ma is hatalmas kereskedődinasztiát jelent) még sokáig viselte, s csak a nyolcvanas években lett Enyedyvé, amikor a közéletben már a német nevének is közbecsülést szerzett. Első, nagyon figyelemreméltó tanulmányát a szocializmusról a Budapesti Szemlébe

még mint Eisenstädter írta alá, s az általa alapított *Szegedi Napló*-t is sokáig ezen a néven jegyezte, de mikor a tápéi körület 1884-ben képviselőnek jelölte, a zászlóin már ez volt olvasható: »Éljen Enyedy Lukács, a 48-as és függetlenségi párt képviselője!« A jó tápéiak nem is tudták volna az Eisenstädtert kimondani, — így ellenben nagy többséggel megválasztották.

Ő tehát ifjú éveiben manufaktúristának indult, s mert nem nagy kedvvel indult, sok bánatott okozott a derék apjának, aki ezt a brancho-t — mint minden Eisenstädter — sokra becsülte és szenvedelmesen szerette. Az Eisenstädtereknek az volt a posztó, ami a Brockhaus-oknak a könyv: az ő speciális cikkük, majdnem a nemeslevelük, s el se tudták képzelni máskint, mint hogy a fiu az apja üzletét folytassa. Nem tudom, a Brockhaus-familiában is akad-e olyan forradalmár, aki a hagyomány ellenére idegenkedett az ösök foglalkozásától, az ifjú Eisenstädter mindenestre ilyenek bizonyult. Nem tudott az üzlettel megbarátkozni.

Bántotta az öreg urat, hogy a tehetséges fia minden iránt tud érdeklődni: tudományért, zenéért, irodalomért, s mindenért, ami szép és nem rőfösárú. A vásznak és zefírek iránt teljesen közömbös maradt, sőt még a bársonyok és brokátok is hidegen hagyták. Hiába vette fel őt az akkor hatalmas cégbe — amely ezután így hangzott Eisenstädter István és Fia —, Lukácsot ez a bizalom és kitüntetés se tette kézműáruházzá. Ő tovább is a kedvenc tanulmányával (ahogy az apja szomorúan mondta: a nőbel passzióival) foglalkozott, különösen nemzetgazdaságtannal, amelynek később Magyarországon egyik elsőrangú művelőjévé lett. Nem törődött a szép szövegekkel, még ha Angliából vagy Franciaországból jöttek is, de bomlott a tudományos könyvekért és elméletekért, amelyek ez országokból jutottak el hozzá.

Az üzlet ilyenformán nem is tendült, a fiatal cégtárs nembánonsága az apának is kedvét szegte, s talán az utabban támadt versenyvállalatok is ránehéztek a tisztes cégre, amely nem konkurrálhatott az agilis és invenciózus új emberekkel. A pompás üzlet, mely a régi gimnáziumi épületnek azt a helyiségét foglalta el, ahol most a Korzó-mozi mulattatja a közönséget, több évtizedes virágzás után és dominans szerepvitel után hanyatlani kezdett. Lukácsnak nem volt kedve vásznat és szőnyeget árulni, s amikor István ur belátta, hogy a boltjának »nincs jövője«, átruházta azt az utódjára, a Taussig és Ziffer-cégre. Az átadást (eltározást, felbecsülést, stb.) Lukács ur intézte, s jellemző rá, hogy mikor ez átadás folyt, az aki az ügynél legjobban volt érdekelve, e művelet idejében az akkori *Magyar Kirdy* vendéglőben (jelenleg Krausz Lajos nagykereskedő háza) annak a gazdjával, az öreg Wenzel táival kártyáztott.

Mikor egy barátja szemére hánytta, hogy így könnyelműen intézi az ügyet, s hogy a megbízottja esetleg nem vigyáz eléggé az érdekeire, a jövendő államtitkár azt felelte mosolyogva:

— Én csak utban lettem volna a

likvidálásnál, hiszen oly keveset értek a szövetekhez!

A kártyavesztesége is kitett e fordulóponton napon egy-két száz forintot, s a régi Magyarországon nem is ő volt az egyetlen ember, aki jobban értett az államgazdálkodáshoz mint a privatökonomiához. Enyedy Lukács, aki így el tudta hanyagolni a magánérdekeit, nem egész másfél évtizeddel később Lipótrendet kapott a *valutarendezés* körüli érdeimeiért. Ezt a közömbösséget akkoriban léhaságra magyarázták, s főleg kereskedői körökben az E. Lukács eljárását nagyon szigorúan kommentálták. Sokan egyenesen azt jósolták, hogy el fog teljesen zülleni, s hogy nem lesz belőle »soha semmi.« A következmények bebizonyították, hogy érthetetlen magatartása kevésbé volt könnyelműségnek a megnyilvánulása, mint inkább a benne szunnyadó komoly talentumnak a kicsinyes prózai élet ellen való tiltakozása.

Mindegy, — megtörtént. A régi cég megszűnt, s az Enyedy Lukács karrierje megkezdődött, s természetesen nem a züllés, hanem az érvényesülés fensikja felé tartott. Nagy mohósággal és szívós kitartással folytatta — most már egyedüli foglalkozásként — közgazdasági tanulmányait, s nemsokára már munkatársa a Budapesti Szemlének. Szegeden lakott — ez volt tekintélyes patricius-családjának a fészke —, s ő alapította meg 1878-ban Gelléri Mórral és Kulinyi Zsigmonddal a Szegedi Naplót, amely rövid idő alatt a vidék legelőbbkéző sajtóorgánusává küzdötte föl magát. A laphoz leszerződött Mikszáthot, aki nemcsak nagy erőssége lett az újságnak, de új hangot, színt és elevenséget vitt bele, aminőt vidéken még nem láttak. A nagy palóc szatiraja egészen új volt Szegeden, s bár eleinte idegenkedtek tőle, később annyira megszokták, hogy a világért se akarták volna nélkülözni. Nem kis érdeme Enyedynek, hogy Mikszáthnak alkalmat adott Szegeden talentumának a harmóniás kifejlődésére. A kitűnő író talán Szeged mentette meg, s ez a hatalmas érvésű város tette őt a humoros elbeszélés és a szatirikus csevegés klaszszikusává. Mikszáthnak Szeged nem epizódyszerű eset s nem is átmeneti stáció volt az írói pályáján, hanem igen nagy élmény és főiskola. Itt fejlődött olyan izmossá, amilyennek a *Tót Atyafak*-ban és a *Jó Palócok*-ban mutatta be magát. Hogy e szerencsés fejlődésből mennyi része és érdeme van Enyedynek, pontosan nem állapíthatom meg, mert a Mikszáth merészivelésű karrierjének a kifejlődésénél más tényezők is szerepelhettek, de akik ismerik e pompás írónak akkori életét és a hatást, amelyet Szeged és Szeged népe reá tett, az nem fogja tulzásnak tartani, ha azt mondom, hogy Enyedy nélkül a Mikszáth írói pályája sokkal szerényebb lett volna. Ezt nem lehet elhallgatni, ha Enyedyről van szó.

Az Eisenstädter-cég feloszlása után annak volt főnöke sohase jött Subotica-ra, hacsak átutazóban nem fordult meg itten. De mindig kegyellett gondolt a talaira, ahol napvilágot látott, s tőlem, valahányszor találkoztunk, sose mulasztotta el tudakolni a szülővárosát s annak közviszonyait. Mikor egy ízben főispánnak akarták ide leküldeni, nagyon tiltakozott, de nem azért mert nem szerette a várost, de mert nem akart már vidéken élni, teljesen beleéltte magát Budapestbe, s már gyűjteni kezdett, tudvalevőleg oly szenvedély, amelynek nem kedvez a vidék.

Ellenben nem győzött csodálkozni (amikor már minisztertanácsos lett), hogy a »városából« sose fordul hozzá senki protekcióért. A szegediek bezzeg sokat zaklatták érte.

— Komolyan sajnálok? — kérdeztem.

Gondolkozott egy félpercig, s aztán azt felelte:

— Sajnálom.

És hozzátette az emberismerőnek finom gunyjával:

— Affektál mindenki, aki panaszkodik a protekcióhajszólokra. Az ember örül az ilyen alkalmatlankodásnak, amely hízogően emlékezteti arra, hogy hataima van. Jól esik ez az embernek...

Nevetve mondtam:

— Hiszen ha kívánod, majd nyakadra jönnek a szabadkaiak is. Majd elmondom otthon a kaszinóban: Enyedy Lukács rossz néven veszi, hogy közülünk senki se veszi igénybe a párfogolását s alig várja, hogy tehessen valamit értünk.

— Azt még se tedd, — mondta ő is nevetve. — Elég, ha a szegediek meg a tétéiak igényeit elégithe-tem ki.

A szabadkaiak egyébaránt nem tulságos diszkrecióból kimélték a méltóságos urat, — egyszerűen csak azért, mert alig tudta a városban valaki, hogy a jeles finantudós idevalósi születésű. Ő maga pedig sose csinált nagy dolgot abból, hogy szabadkai. Oly szerencse ez, gondolta valószínűleg, amely mindenkit érhet.

A közgazdasági tudása magas nívón állott, s Wekerle — akinek jó szem volt az ilyenekhez — elhódította őt a függetlenségi párttól. Ott a »renégátság«-át nem is vették valami nagyon rossz néven, s a minisztériumba való belépését talán nem is tartották komoly veszteségnek, mert akkor abban a pártban nem volt valami kiálvó érzék a közgazdaság iránt. Helfi Ignácot se a finantudományáért becsülték, hanem mint Kossuth palatinusát szerették, s Enyedy Lukácsnál, a tudósnál, az alaposnál, többre tartották azokat a »politikusk«-okat, akik öblös hangon mindig a közjogi sérelmeket és Ausztria-Bécsét emlegették. A kormány minden bizonnyal többet nyert Enyedyvel, mint amennyit a függetlenségi párt esetleg veszített vele.

Mint mügyüjtő is hamarosan küz-

dötte föl magát az elsőrangúak közé. A felesége — Zsótér Ilona — szintén nemesműveltségű hölgy volt, aki őt a szenvedelmében szívesen és — később — szakértelemmel is támogatta. Nem tudom, mi történt e becses múzeummal, amelyben sok értékes képen kívül nagyszámu fából faragott szobor volt, az ő speciális gyűjtése. Ebben a tekintetben a

gyűjteménye messze külföldön is jó hírnek örvendett.

Életművész volt Enyedy, aki a komoly tudományos munkásságot harmóniába tudta hozni a Szépek imádatos kultuszával. Igazi európai szellem (ahogy mondani szokták: tizenhárompróbás *djropéer*). — S jól esik konstatálni, hogy ilyenek is születtek Szubotícán.

Irodalom és kritika

Az irodalom és a kritika viszonyának sokat nyítt kérdését nálunk most ismét aktuálissá teszi a vajdasági magyar írók társaságának szervezkedése. Akik a vajdasági magyar irodalom sorsát szívükön viselik, időnként élénk vitát folytatnak arról, vajjon kik méltók arra, hogy az alakulóban lévő irodalmi társaság felvegye őket tagjai sorába. A szigorúak, a meg nem alkuvók, a kritikai válogatás szószólói az írói minősítést olyan magas szellemi censushoz kívánják kötni, hogy annak kényes alkalmazása az irodalmi társaság abortuszával volna egyértelmű. Másfelől vannak olyanok, akik az irodalom dolgában az *et voluisse sat est* elvi álláspontjára helyezkednek és azt tartják, hogy a vajdasági magyar irodalmi társaság taglistájának megállapításánál a legmesszebbmenő elnézés is jogosult.

Ha ezt a két szélsőséget összemérik, szükségképpen beleütközünk az irodalom és kritika viszonyának problémájába. Kétségtelen, hogy ha a tulenyhe felfogás érvényesül az irodalmi társaság konstrukciójának kidolgozásában, akkor a dilettantizmus a kellelénél nagyobb elismerésben részesül. Viszont az is tagadhatatlan, hogy ha abszolút érték szempontjából rendeznénk irodalmi sorozást, aligha maradna megfelelő számú taglich az irodalmi társaság számára. Sőt talán még az is megeshetne, hogy maguk a zord bírálók is pehelysúlyuaknak találhatnának az irodalomtörténetileg hi-

telesített mérlegen.

Pangó irodalmi életünket csak úgy kezdhettük felpozsdítani, ha az irodalom és kritika viszonyát a magunk körében, a számunkra adott körülmények között helyesen fogjuk fel és egyiknek a jogából sem faragunk bunkót a másik fejbeköltésére. Ne emeljük a guny és kicsinylés torlaszát annak irodalmi boldogulása elé, akiben van kedv, lelemény és készség arra, hogy írjon. Hiába, bele kell nyugodnunk abba, hogy a nagy írók tárlatába helyezve, a mi egész vajdasági irodalmunk parányivá törpül. Ez a felismerés pedig bizonyos konzekvenciák levonását teszi szükségessé — nemcsak másokra, hanem magunkra nézve is. A nagyigényű vajdasági olvasó kényesen biggyesztheti el a száját íróink tapogatózásaira, mert ha könyvet akar a kezébe venni, válogathat a világ-irodalom gazdag termésében és nem kötelezhető arra, hogy a kicsinyek iránt érdeklődiék, amikor a legnagyobbak műveiben gyönyörködhetik. De maguk a vajdasági magyar írók, ha komolyan akarják az itteni irodalom fellendítését, nem lehetnek olyan követelőzők az írói kataszter összeállításánál. A meg-lévő állapotokról kell kiindulni és a küzdelmes eszközet a tényleges helyzethez kell szabni, hogy a fejlődés egy magasabb fokát elérhessük. Senki sem foghatja rá például Jakab Ödönre, Koroda Pálra, Földes Imrére, Drégely Gáborra, vagy hasonló fajsúlyu toll-

forogatókra, hogy kiváló íróművészek, mégis ha itt élének, nem lehetne őket kihagyni a listáról, sőt az élen haladnának. Ne feledkezzünk meg arról, hogy nekünk nincsenek Antal France-aink és Romain Roland-aink, még — Földes Imrénk sem. Akik itt élnek és írással foglalkoznak, azokat kell összetereelni irodalmi társasággá, hogy végre valamiképpen próbálhassunk kimozdulni a tespedésből. Ne akarjunk többet mutatni, mint amink van, ellenben igyekezzünk minden erőnkkel szellemi energiaforrásaink gyarapítására. És ne szegyeljük bevallani, hogy szegények vagyunk s ép úgy rá vagyunk szorulva a kulturális együttérzésből fakadó támogatásra, mint a műkedvelő-színpadokon meghuzódó magyar színjátász.

A kritika megtermékenyítő, szabályozó és iránymutató munkáját nem nélkülözhetjük. Föltétlenül szükség van a kritikások éberségében rejlő prohibítív tényezőre, amely a tudatlanságot és tehetlenséget megbélyegzi, elkedvetleníti, ha kell, neveléssé teszi. Mert olyan rosszul mégsem állunk, hogy mindenkit, aki tollát a türelmes papiroson járattja, írónak fogadjunk el. De azt sem szabad szem elől tévesztelni, hogy nemcsak irodalmunk van alatta a nagy kulturális központok színvonalának, hanem kritikuskaink felkészültsége is és ha nem követelhetünk a Vajdaságtól Gyulai Pálokot, Ambrus Zoltánokat, Ignotusokat, Osváth Ernőket és Schöpflin Aladárokat, akkor íróinkat sem vonhatjuk tulszigorú mérlegelés alá.

A kritika hivatása különösen akkor nyomul előtérbe, amikor egy zseni hatása alatt elburjánzanak a lángész különösségeit avatatlanul utánzó epigonok fércművei. Mindezenelőtt pedig termés kell ahhoz, hogy azt rostálhassuk. Akik néhány hold földhöz jut és azon gazdálkodik, annak nem a magnemesítés az első gondja, hanem az, hogy földje termőképességét minél célszerűbben kihasználja.

Brandes barátnőjénél

Irtá: Szenteleky Kornél

Olyan fájdalmas dolog: görnyedten bejutni az alacsony ajtón, összszerezenni a gond és inség árnyai között, szembe nézni a hideg szegénység torz, ványadt mosolyával, mint valami borzongós Holbein metszettel. Hűvös homály, szemmi butorzat, csak csunya, keserű kopasz-ság mindenütt, falon, földön s az alkony hangulatában.

Ah, ma már semmi sem újság! Nem csodálkozok már senkisémmel azon, hogy egy orosz hercegnő lakosztálya csupán egy szánalmasan szürk és csúnyán kopár, földes szobából áll. Az utolsókból lesznek az elsők s az elsőkből az utolsók — ez most a legdivatosabb és legcsunyasabb igazság. Lehet, hogy ez így van jól, hogy a glória mundi lehanyaglása, nevek, tekintélyek, eszmények sárba hullása előbbre és felfelé viszi az emberiség sorsát, nemes és magas célok felé. Lehet, hogy hűvös és fölényes szempontból itélve minden pusztulás természetes, sőt igazságos, mégis: nem szép, hogy így van. Olyan fájdalmasan rossz komédiának tűnik fel a generalis az utcasarkon amint kéreg és újságokat árul, hogy az ember ludbőrös lesz az undortól. Ő, ez már nem szánalom! Mert ez a Lear-arcu generalis ezerszerre csunyasabb, mint egy igazi, egy professzionista koldus. A gróf ur, kinek ezer holdja voltak, aki a cambridge-i egyetemnek volt hallgatója, most lovakat csutakol, istállóban alszik, csak vasárnap mosdik és chipre helyett ganéjszag a parfümjé. Ismételtén, lehet, hogy ez így van jól, lehet, hogy messze utódok boldogsága

épül fel ezeken sáros, véres, siralmas romokon — én nem értek az ármányos politikához, a történelemcsinálás boszorkánymesterségéhez és nem látok túl az erőszakok, a háborúk borzalmas céltalanságán. Lehet, hogy holnap szép lesz, de nagyon fáj a ma csufsága.

Az asztalon Brandes könyvei eredetiben vagy német és francia fordításban és a szük, szomorú szoba fényt kap, levegőt kap, távolságokat kap, amikor Brandesről folyik a szó. Brandes... Milyen közel van, mennyire itt él, mennyi erőt és vigaszt hoz ebbe a csüggedt csunyaságba. Régi emlékek bukkannak fel messzi, ködös multakból, préselt virágok öreg imakönyvben, melyek alig veszítették még el színüket. Felolvasások Pétervárott, látogatások a vidéki birtokon, séták, szánutak, csevegések az aranyvörös tea mellett, kint didereg a végtelen orosz tél, majd találkozások Bécsben, Weinmarban... ő, hát szabad-e még milderre emlékezni?

Körülnézek és megdermedek, mikor egymás mellett kell látnom a tegnaptól és a mátt, a csillogást és a fényteleniséget, a vidám lángot és a reménytelen hamut, a kacagó, izzó nyári délelőttöt és a hideg, tartott, téli estét. Akaratlanul, meggondolatlanul buggyanak ki ajkamon Dante szavai:

— Nessum maggior dolore, che ricordarsi del tempo felice nella miseria.

Hamar megbánom kegyetlen tapintatlanságom, de Tenischeff hercegnő megrázta a fejét. Finom, szeliden fölényes mosoly sulian át az arcán.

— Magam is így gondoltam eleinte. De azután beláttam, hogy az élet nagyobb és erősebb, mint a

nyomorúság. Itt van az unokám, aki férjével együtt küzd, hisz, dolgozik, de azért még szükségük van az én fáradt erőmre is. Itt van kis, göndörhaju dedunokám, aki most tanulja a szavakat. Én vagyok tanítója, dajkája, nevelőnöje. Én vigyázok rá, amíg a fiatalok kenyeret keresni próbálnak. Egy kicsit még szükségem vagyok.

Azután megint csak Brandeshez érünk, hiszen ő is csak ezt írja folyton. Előkerülnek levelei. Csupa gyengédség, gondoskodás, finom csevegés s a végén mindig édes, derűs harmóniába olvad fel a levél, mint egy moll hangnem lágy befeljező akkordja. Kis vigasz, kis biztatás, kis csörogatás. »Erősödjön meg, egyen többet, dolgozzon kevesebbet, éljen szélesen és kényelmesen.« »Gondjaim most Önnél időznek. Ha elgondolom mennyi embernek volt Ön jótevője élete folyamán, úgy az Ön sorsa fellázít és egyre jobban meg jobban kell csodálnom az Ön jellemét.« »Eddig semmiségekrol irtam, de most írjon Ön arról, ami lényeges, ami fontos: hogyan érzi magát?« Ne engedje, hogy az egészsége leromoljon. Ön nagyon is szükséges mindnyájunk számára, akik ismerjük és becsüljük Önt. Látja, én sokkal idősebb vagyok Önnél és mégsem törődöm a korommal. Sajnos, az utolsó esztendőm nagyon is kemények voltak az Ön számára.« »Európa lázban van most s én már nem érem meg felgyógyulását. De gyógyuljon meg Ön testileg és lelkileg; Önnek éreznie és tudnia kell, hogy Ön szükséges lény ezen a földön.« »Nem szünnök meg csodálni, hogy milyen lelki nagysággal viseli Ön mindennapi életének változását...«

A nyolcvan éves Brandes kezeírása szinte fiatalos. Egyszerű, tiszta és könnyed, akárcsak stílusa vagy franciasága. És ezek a világos, kristályos, egyszerű sorok némi rést nyitnak a legnagyobb kritikusk legfelsőbb világába. A munka számára az élet gerince és célja. Eleven, fáradhatatlan, minden érdekli, figyelme, éber és körültekintő. Egész nap dolgozik, kutat, tanulmányokat folytat, mohón, frissen, fiatalosan habzsolja írást, képeket, történelmek szépségeit és érdekességeit. Rajong, lelkesedik, mint husz éves ifjú, a csüggedésnek, a céltalanságnak soha semmi nyoma, de még a fáradságnak sem. Csak itt-ott siet át egy fakó árnyék az elkomorulásnak. »Elég egyedül élek — írja egy helyen. — Barátaim már régen meghaltak és az én koromban már nem lehet újakat találni. De azért elevennek érzem magam és nem panaszkodom magamra.« Kissé keserűbb a hangja egyik Párisból küldött levelének. »Páris már 1913 januárja óta nem láttam, ismerőseim ezen idő alatt természetesen nagyon megváltoztak, persze csak azok, akik élve maradtak. Mert ismerőseimnek nagyobb száma kihasználta távolléteimet és meghalt. Még így is egész tömege van az életben maradtoknak, akiket nem keresek fel; úgy tudom, hogy nagyon megváltoztak és úgy gyanítom — azt hiszem nem ok nélkül — hogy elhidegültek irányomban. Ők tudják, hogy én a jelenlegi francia kormányzat külpolitikáját nagyon is helytelennek tartom.«

Ujabb levelekben tavaszos lelkesedések lobognak fel, rajongva ír görögországi utjáról, ottani fogadtatásáról és sok melegséggel ír Páris-

Az a terület, amelynek intenzívebb megművelésére készül most megalakulni a vajdasági magyar írók társasága, nem nagybirtok és nem olyan humusz, hogy mintagazdaságot lehetne folytatni rajta. Ezt vegye figyelembe a jóhiszemű és ügyeskedő kritika — és akkor aztán üldözze tüzzel-vassal azokat, akik az ilyen módon megállapított mértéket nem ütik meg.

bm.

Kellemetlen

meglepetés

A kellemetlen meglepetés ezuttal engem ért. Tegnap vettem kézhez a Vajdasági Írók Almanachját a szerkesztők hiteles aláírásával. (Pardon, nem ez a kellemetlen meglepetés.) Az aláírások hitelességéhez kétség se fért: Radó szerkesztő ur saját szemem láttára írta alá Dettre szerkesztő ur nevét, miközben Dettre szerkesztő ur otthon nyugodtan vacsorázott és nem is sejtette, hogy igaz nagybecsüléssel és szeretettel van irántam. Miután az almanachot elolvastam, elhatároztam, hogy a B. N. basábjain írók egy paródiát az almanach közleményeiről. Magamba már nevettem, hogy fogjak az urak kénytelenségből jó arcot vágni a kifigurázásukhoz. És most jön a kellemetlen meglepetés. Kezembe veszem a Bácsmegyei Napló vasárnapi számát, hát ott találom a paródiát bizonyos »—él« által sajnos kitűnően megírva. Szerintem az »—él« alatt az almanach egyik munkatársa rejtőzik, éppen azért csodálkozom, hogy miért nem az én nevemet bigyesztette a cikk alá.

S most itt állok egy témával, amit elírtak előlem, mert későn kaptam meg az almanachot. Mit tehetek hát egyebet? Dióhéjban megírom a vajdasági ellen-almanachot, illetve megírom azokat, akik kimaradtak az almanachból, amely »nem törődik a külpolitikával, amely mindig szeretetreméltó és mindig olyan, mintha ünnepele.«

A szellemes, jóságos- és eleven szemű öreg ur állandóan közöttünk van. Mindig róla folyik a szó meg a könyveiről, munkáiról, számkivettségéről, szabad véleménynyilvánításáról, magánéletéről, megkapó meglátásairól, mosolygós megfigyeléséről. Olyan közel jön ez a kis, nagyhajú ember és egyre nagyobb, egyre óriásabb lesz. Egy hatalmas, genialis élet bontakozik ki széles és szédítő arányokban. Mennyit lát meg és mennyit tud! Óriás fátyla gyulad fel a zürös, sivar homályban. Temischeff hercegnő finom, fáradt arca kissé kipirul. Körülnéz a szűk, szomorú szánalomban, majd szeliden mondja:

— Látja, néha nem vagyok itt... Magyarozatképpen a könyvekre meg a levelekre mutat. Azokban van a másik világ, ahová olykor elmenekül rut, rideg nyomorúságok elől. S ez egytuttal magyarázata a szelid, békés, fölényes mosolynak, a bátor belenyugvásnak, az el nem lanyhuló életerőnek. Az élet hatalmasabb, mint a nyomorúság. Meg lehet és meg kell mutatni, hogy így is lehet. Elveszteni mindent: vagyont, hazát, holnapot, az otthon melegét, a kényelem kellemességeit és hiúságok szépségeit és mégis élni okosan, büszkén, csüggedés nélkül. Temischeff hercegnő mint nagy multak és nagy erények tulajdonosa szelid fölényvel, bölcs bizonyossággal, a mindent megértés és megbocsátás érzésével lépked a romok és reménytelenségek között. Jóságos, baráti kéz vezeti, támogatja a csunya, bogáncsos, holnapatlan csapáson.

krachból vagy legalább is kimaradtak a parodia-sorozatból.

1. **Kedves költőm Ambrus Balázs:**

Lakonocs

(Stipanovics Sztinán)

Az ég vidám, a tenger kék
Szép kedvesem maradjál még
Dalolok neked szép dalokat
Magyarul németül, franciául
Angolul, kínaiul, malájul
Hogy a szíved elájul
Mégis méz? Agyó! Kis medvebocs!
Juszt is szerbül köszönök: lakonocs!

2. **György Mátyás, az előkelő:**

Vers

Aludjál asszonyom életet
Aludjál zaitalanul
Aludjál
Soha fel ne virradjál
Szívemből kiszakadtak
a templomok
a hajók
az árbócok
a bástyák
a futárok
a romok
és ezek az érthető sorok

3. **Tamás István, a mély:**

Szonett

Adj kezet!
Ne félj tőlem.
Nem vagyok örült bizonyisten.
NEM, NEM, NEM
Kis sücs, mit sütsz?
Ugy? Nagy krach a kuliszpiac?
I-N-Z-O-L-V-E-N-C-I-A.
Piroska megette a farkast.
Kohn Mór igazolhatta Héjjast
Adj kezet!
Nem adsz kezet?
Ja, pardon majd elfelejtettem
Hogy nem tudok kezet adni
Mert kényszerzubbony van rajtam

4. **Havas Emil, legkedvesebb gazdám**

Halott férfiak

A férfi feljajdult.
— Ah — mondta — mit ér az élet?
Hiába az enyém ez a sok szép nő,
folyton akad egy, akit azt mondja,
hogy ő azért se. És az ember elpasz-
szolja azt a sok nagyszerű, illatos,
puha, kemény, színes, fehér nőt. A
másvilágon pedig rémes torturákat
kell kiállni a férfiaknak, az elszá-
lasztott nőkért...

5. **Lucia, az egyetlen vajdasági**

szépiró:

Mese a kis keférel és a kis

cipőgombolóról

A kefe és a cipőgomboló közös háztartásban éltek a gavallér jobb-
oldali mellényzsebében. Közös zsebre
ment náluk minden. A kefe ke-
félte a bajuszt, a cipő gombolta a
cipőt. De a fiu sokszor cugos cipőt
viselt; ilyenkor a cipőgomboló kime-
nőt kapott. Egyszer aztán a fiu na-
gyon be volt rugva. A cipőgomboló-
val kefélte meg a bajuszt. Ez siker-
ült neki. A kefével mindenáron be
akarta gombolni a cipőjét. De a kefe
nem gombolta be a cipőt.

— Nem ettem kefét — mondta ne-
vetve.

6. **Stella Adorjin, a jól dotált**

külföldi humorista

Dr. Szubotica Barátom beállított
az Almanach-hal.

— Itt van. Tiszteletpéldány.
Boldogan vettem el. Szubotica
Barátom még hozzátette:

— Csak a szedést fizess meg. És
a nyomást. És a szép kötést. Meg a
gyönyörű verseket és novellákat.

Megalkudtunk 95 dinárban és még
a könyvet is visszaadtam. Ezért
nem kellett külön fizetnem. Tehát
még kerestem az üzletet. Mert ezt
a történetet rögtön megírtam hu-
mornak a Bácsmegyeibe.

Stella.

Komédiások

— Kis dráma —

Írta: Karinthy Frigyes

Férj (levelet olvas, nevet).

Feleség (ujtságot olvas, felváz): Mit
röhögsz?

Férj: Ez a marha, a Szveti.

Feleség (leteszi a lapot): Miféle Szve-
ti? Csak nem a Cserven?

Férj: Dehogyan nem.

Feleség: A Cserven irt?

Férj: Nemcsak hogy irt, de mindjárt
itt lesz. Most jött meg és érzem, hogy
mindjárt itt lesz. Két éve nem láttam.

Feleség: Képzelem, miféle csacsiságo-
kat ír megint.

Férj: Hogy elhozza a töltöttöltöltő
tintatartót is, aszongya.

Feleség: Hát az mi?

Férj: Amivel legutoljára felültetted.
Az úgy volt, hogy én vettem egy töltő-
tollat és a Szveti...

Feleség: Elég! Elég! Tudod, hogy
nincs érzésem a ti humorotokhoz. Hogy
nem unjátok meg, diákkorotok óta foly-
ton ugratjátok egymást és órákig tud-
tok röhögni ezeken a gyerekes számár-
ságokon! Felnőtt emberek! Nem szé-
gyenlítek magatokat?

Férj: Bocsáss meg, hát muszáj rö-
högni, mikor például...

Feleség: Tudom, tudom, bekeni a te-
lefonkagylót, hogy hozzáragadjon a fü-
ledhez, mikor telefonálsz. Mire te, mi-
nisteri titkár és családapa, vizet öntesz
a gummikabátja zsebébe, vagy beadod
neki, hogy a rendőrség kereste. És így
tovább. Nem unjátok még?

Férj: Hogy lehet ezt megenni? Hát
nem egy fényes alak? Találkozom vele
egy reggel, azt mondja, teljesen bere-
kedve (utánozza): »Nézd kérlek, mi
történt velem, éccaka teljesen bereked-
tem, nem tudsz valamit, mielőtt orvos-
hoz mennék?« Mire én nagy részvétellel
magyarázni kezdem neki hogy mit rak-
jon a torkára, mivel gargarizáljon —

szóval beszélök egy negyedórát, mire ő
dörgő hangon azt mondja (utánozva):
»köszönöm szépen!« (köhög). Nagyon jól
Feleség (felluzott szemmel): Hogy
ezen mi van olyan nagyon jó? (Csön-
getnek.)

Férj: Te, ez ő.

Feleség (felugrik): Várj — akkor át-
öltözöm.

Férj: Hopp, Mácsi, várj csak... Ez
biztosan valami ugratással jön... Meg
kellene előzni... Mondj valamit, mi-
vel csapiam be...

Feleség (vállat von, aztán kicsit epé-
sen): Mondd neki, hogy mi ketten már
nem vagyunk együtt, hogy elváltunk!
(El.)

Férj (az asztalra csap): Kitűnő! Óriá-
si! Óriási!

(Kopognak.)

Férj: Tessék!

Szveti (jön, csomaggal): Lajcsi!

Férj: Édes Szvetikém! (Ölelkezés.)
Ezer éve!

Szveti: Egyenesen a vasutól jövök.
Nálatok fogok megszállni, ha nem va-
gyok terhetekre.

Férj: Ugy érted, hogy nálam. Dehogyan
vagy terhemre, boldog vagyok! Olyan
régén szerettem volna már beszélgetni
veled!

Szveti (leteszi a bőröndöt): Remélem,
önagysága is szívesen...

Férj (elkomorodik, mintha nagy za-
varban volna): Tudnillik...

Szveti (csodálkozva): Mi az?

Férj (köhög. Aztán halkán): Hát te
nem tudsz semmit?

Szveti (meghökken): No! Mi történt?

Férj (elfordított arccal): Mi... mi
már nem élünk együtt Mácsival. Egy
félévvel ezelőtt elváltunk. (Mutatja.) Ő
is külön s én is külön. (Szünet.) Azt
hittem, tudsz róla.

Szveti (részvétellel): Drága öregem, ez
esetben bocsáss meg a tapintatlansá-
gomért, — fogalmam se volt róla. (Szü-
net.) No de ilyen... ez aztán megle-
petés. (Leül.) Igazán nem tudom, mit
szóljak.

Férj: Nem lehet erről sokat beszélni.
(Leül.)

Szveti: De hát az istenért, hogy tör-

tént a dolog? Két ilyen ember. Mindenképp
azt hitte, aranylakodalmom lesz belőle.

Férj (lehorgasztott fővel): Én is azt
hittem.

Szveti (részvétellel): Őszintén sajná-
lom, hogy most felszakítottam ezt a
sebet, édes öregem. Ha ezt tudom...

Férj (keserűen legyint): Mindegy.
Bátran beszélhetsz róla. Ugyis mindig
ez jár az eszembe... igazán mindegy,
hogy beszélök róla, vagy hallgatok.

Szveti: Elnye, elnye... és ennyire,
hatott rád a válás? Szegény barátom.

Férj (indulattal): Szvetikém... nem
tudod mennyit szenvedtem azóta! (El-
takarja az arcát.)

Szveti (részvétellel): Beszélj, Lajcsi-
kám — jót fog tenni neked, ha kiönt-
hated a szíved egy régi barátunk.

Férj: Mit beszéljek!? Láthatod, hogy
egészen megváltoztam. Hol vannak azok
a szép idők, mikor annyit neveltünk
együtt! (Sóhajt.) Akkor még boldog em-
ber voltam!

Szveti (vigasztalóan): No, no! El fog
mulni.

Férj (fájdalmasan): Soha.

Szveti: Ugyan... Egy asszony
miatt! Ha nem bírod ki nélkül, még
megtalálhatjátok egymást!... Jó, hogy
itt vagyok... majd én kibékítlek be-
neteket...

Férj (szenvédéllyel): Bennünket so-
ha... Az a nő meghalt a számomra...

Szveti (szünet után): Meg?

Férj (lehorgasztja a fejét).

Szveti (szünet után, komolyan): Az
más. Akkor jobb, ha igyekszel elfelej-
teni.

Férj: Igyekeznem elfelejteni... Kön-
nyű beszélni... El lehet felejteni öt
év... öt évek... (felcsuklik a
hangja).

Szveti (szilárdan): El lehet felejteni.
El is kell felejteni. Egy igazi férfi tud
felejteni, ha akar.

Férj (szavalva): Mit tudsz te arról,
mit jelentenek az álmatlan éjszakák,
feljelve minden percben egy illető em-
lékére, mintha kísértet járna a szobá-
ban! Mit tudod mit jelent elhinni a hi-
hetetlent, hogy elvesztettük a hitünket,
a bizalmunkat!... Mindent, ami az
életet jelentette a számunkra! Hogy le-
hetne elfelejteni azt, ami több volt
mindannál, ami még jöhet... hogy
volna mód elfelejteni...

Szveti (határozottan): Van rá mód.
Ha akad egy jó barát, aki bebizonyítja,
hogy semmit se vesztettél.

Férj (pillanatra kiköppen a szerepé-
ből, csodálkozva): Hogy semmit se
vesztettem?

Szveti: Ugy van. Jól értetted. Aki be-
bizonyítja, hogy semmit se vesztettél
— mert nem vesztetheti el az ember azt,
ami nem is volt az övé.

Férj (egészen kiesve a szerepéből):
Mit beszélés, kérlek alásan?

Szveti: Azt, amit kötelességem most
már elmondani, hogy megvigasztaljalak.
(Szünet után.) Én régén tudom, hogy az
az asszony nem érdemelt meg téged.

Férj (kínosan): No már megbocsáss...
Szveti (egyszerűen): Örülök, hogy
végre megmondhatom neked. Mi na-
gyon sajnáltunk téged. És mikor az
imént megtudtam a válást, a telkemben
szerencsét kívántam neked...

Férj: Szvetozár, megtiltom, hogy...
Szveti (szeretettel veregeti a vállát):
Tudom, hogy fáj, még utólag is fáj az
ilyent megtudni. De azt akarom, hogy-
ha már szerencsére így fordult a dolog,
gyógyulj ki egyszersmindenkorra en-
nek az asszonynak még az emlékeitől is.
Mi nem akartunk szólni neked arról,
amit mindenki tudott.

Férj (hebegve): Szvetozár... meg-
tiltom...

Szveti (kérdelhetetlen): Hogy ez az
asszony lépten-nyomon megcsalt té-
ged, még mielőtt rájöttél az utolsó csa-
lásra.

Férj (székbe roskad): Mit... be-
szélsz?...

Szveti: Igen, jobb ha megtudod. Te

olyan boldog voltál velem, nem akartam szólni.

Férj (felugrik): Hazudsz! Vond vissza! Hazudsz! Bizonyítsd be!

Szveti (részvétellel): Bizonyítsam be? Szegény barátom! Hogy bizonyítsam be?

Férj: Mondd meg, hogy kivel?

Szveti: Kivel? (Vállat von.) Istenem, hát például...

Férj: Például?

Szveti: Például... (Elbizakodottan mosolyog.)

Férj (megsemmisülten, suttogva): Veled?

Szveti: Velem.

Férj (hajához kap. — Szünet.)

Szveti: Én nem követtem el csalást veled szemben. Olyan mindegy volt már, hiszen eggyel több vagy kevesebb, nem segített már rajtad... Ő kezdett csábítani... és én belementem a dologba, hogy tőrbecsaljam és aztán kiadom neked, hogy kiábrándítsalak... De mikor láttam...

Férj (felugrik, torokragadja): Bizonyítsd be!

Szveti (védekezik): No, no... mi ez... megőrültél?... Eressz el... Nagyon jó... Most jut eszedbe botrányt csinálni... Utólag?... Ahelyett, hogy megköszönnéd... hogy meg akarlak vigasztalni...

Férj: Bizonyítsd be, mert leültél!

Szveti (mérges): Bizonyítsam be?!... Hát persze, bizonyítsam be!... Nézz meg az ember!... Véletlenül szerencséd van... nálam van a régi tárcám, amibe eltettem egy bizonyos levelet... most legalább láthatod... (Keresgél, tárcát halász ki a zsebéből, tárcából levelet.)

Férj (toporzékol): Ide vele...

Szveti (nyújtja a levelet): Tessék... Ha ebből belátod...

Férj (elkapja a levelet, ki akarja bontani).

Feleség (bejön, átöltözve. Mosolyog): Jó estét. Szvetozár.

Szveti (megmerevedik.)

Férj (leteszi a levelet, maga mellé az asztalra. Szvetihez, szilaj mozdulattal): Itt a feleségem. Ismételd meg előtte, amit mondtál, mert... (felemelt kézzel.) Mert különben...

Feleség: Az istenért, mi az?!... ahá, megint ugratjátok egymást?!...

Férj: Szép kis ugratás!... Ez az ur azt állítja, hogy te... hogy ő és te...

Feleség: Hogy én és ő...

Férj: Hogy te engem... hogy én és te...

Feleség: Hogy te és én?...

Szveti (nyugodtan): Hogy te és ő azt hiszik hogy engem be lehet ugratni.

Férj (meghökken erre a szemtelenségre): Mit beszélsz? Azt mered mondani?...

Szveti: Az első percben tudtam, hogy ugratásról van szó és hogy Mácsika a másik szobában öltözködik. Te pali. Most kaptál tőlem egy leckét, hogy az ember nem csinál viccet a feleségéből... Mert megjárhatja a viccet.

Feleség (felhuzott szemöldökkel): Hát mi történt?

Szveti: Az történt, Mácsika, hogy az ura ugratni akart — és azt mondta, hogy maguk elváltak. Mire én, aki nagyon jól tudtam, hogy maga itthon van — hiszen megkérdeztem a házmestert — azt mondtam neki, hogy jól tette, mert maga...

Férj: Szóval...

Szveti: Szóval... szervusz, öregem! Ugy veszem, mintha ebben a pillanában léptem volna be.

Férj: Hogy értsem ezt? (Körülnéz.)

Szveti (folytatja): Miután úgy beugrottál, ahogy még életedben nem ugrottál be!

Férj: Én ugrottam be?

Szveti: Nem, majd én! Persze, jó is volna ilyen haszontalan tréfával fogadni a két év óta nem látott jó barátot!... De Moskovitz megelőzött!...

Férj (az asszonyra néz): No de megbocsáss... Ez már izetlen...

Szveti: Szedd össze a fejed... Ki ajánlotta neked azt a tréfát, amivel engem akartatok ugratni?

Férj (elámulva): Mácsi!...

Szveti (diadallal): Na!...

Férj (hirtelen): Hát ti...

Heti Népes Krönika

Szveti: Mi ezt már két hete előre megbeszeltük... tudva azt, hogy te ugratni akarsz majd engem valamivel, ha megérkezem... Hát mi előre elhatároztuk, hogy te mivel fogsz engem ugratni.

Férj (dühbe jön): Ugyan kérlek! Hol beszéltétek meg?!

Szveti: Hol? Azt kérde, hogy hol?

Férj (felbőszül): Igen... Hol?!

Szveti: Na hallod!...

Feleség (nyugodtan): Hát levélben. (Mindketten rámerednek.)

Férj: Ja igaz... a levél!... A feleségem levele... hozzád!... Hová tettem?!... (Keresi.)

Szveti (hátrál).

Feleség (nyugodtan áll).
Közömbös hangon): Ott látok valami levelet az asztalon... nem az az?

Férj (odarohan, felkapja, kitépi a borítékából).

Szveti (elfordul).

Feleség (nyugodtan áll).

Férj (olvás): »Kedves Szveti, tudom már, mivel lehetne legjobban ugratni Ferit!... Rá fogom venni, hogy próbálja magát azzal ugratni, hogy mi elváltunk. Maga tegyen úgy, mintha beugorna... és mondja azt...«

Szveti (visszafordítja a fejét).

Férj (hangosan, felszabadulva nevet): Ti bolondok!... (Térdeit csapkodja.) Na!... Ezt el kell ismerni, jó volt! Beugrottam! Tuljártatok az eszemen!... (Ölelgeti őket, táncra perdül Szvetivel.)

Szveti (egészen kimerülve, hagyja magát).

Férj (széles jókedvében): Most ugyan tovább ugrathatnák benneteket... azt mondhatnám, hogy én ugyanis tudtam erről a levélről! No, elég... Szveti... itt vacsorázol, ugy-e?... A többit meglátjuk... Várjatok, hozok cigarettát!... (Kirohan.)

Szveti (megtöri a homlokát).

Feleség (megvetően mosolyog).

Szveti (suttogva): Mácsi... mi volt ez?

Feleség (bólogat): Ez az volt — hogy én számítottam rá... hogy maga egy ügyetlen szamar... és legyen

boldog, hogy hallgatóztam. És hogy az ajtó előtt megírtam ezt a levelet. És...
Szveti: És... a másik... az enyém... a magáé...
Feleség (kiveszi a zsebéből): Az itt van. Kicséréltem. De ne legyen nálam se — muljon el az emléke is annak, hogy egyszer, egyetlenegyszer, nagyon régen, mi is próbáltuk ugratni egymást és azt a drága, kedves embert, akit mindenkinél jobban szeretek, mert igazi férfi, vagyis igazi gyerek — játszani mer az élettel, aminek mi asszonyok és ti csábítók csak játékszerei vagyunk. (Lassan összetépi a levelet.)

SZAKK
Rovatvezető: Maróczy Géza.
116. számú főladvány.
Salminger I-től.
Sötét: Ke4; Ba4; Fa8; He7; gy.: a3; b6; c4 és g5 (8.)
Világos: Kh2; Vd2; Hg4 és g7; gy.: c2 és g2 (6.)
Matt három lépésben.

117. számú játszma.
Játszották a hastingsi »Premier« versenyen 1924 január 2-án.
Világos: Price H. E.
1. d2—d4
2. c2—c4
Sötét: Mieses J.
f7—f5
Számításba jönne 2. e4! is.
2. Hg8—f6
3. Hb1—c3 e7—e6
4. e2—e3 d7—d5
5. Hg1—f3 Hf6—e4
6. Hf3—e5 g7—g6
Szokásosabb e helyen Vh4.
7. c4×d5
A gyalogos csere teljesen fölösleges, erősebb volt 7. h4!
7. e6×d5
8. Vd1—b3 c7—c6
Sötét most már teljesen biztos állást ér el, ami világos játékevezetésének győzességét igazolja.

9. Ff1—d3 Hb8—d7
10. He5×d7?
Hibás terv, az elsáncolás volt a helyes.
10. Fc8×d7!
11. elsáncol Ff8—d6
Sötét a »b7« gyalogost következetesen ütésben hagyja abban a reményben, hogy ellenfele végre is üti a gyalogost, a következmények bizonyítják, hogy nem számított rosszul.
12. Fd3×e4
Ujabb hibás lépés, itt 12. f3-nak vagy f4-nek kellett történnie.
12. f5×e4
13. Vb3×b7 Ba8—b8
14. Vb7—a6 Vd8—h4
15. g2—g3 Vh4—h5
Sötét hadállású tulerős, a fenyegető Fg4—f3 stb. ellen nincs védelem.
16. f2—f4 e4×f3 e. p.
17. e3—e4 elsáncol
18. Bf1—f2
Nem mentés 18. e5, sem a lehetséges 18. f2+ 19. B×f2, B×f2, 20. K×f2, V×h2+ stb. miatt.
18. Fd6×g3!
Sötét nem engedi szóhoz jutni ellenfelét.
19. h2×g3 Vh5—h3
20. Va6—f1
Ha 20. Ff1 úgy egyszerűen 20. B×f4, g4, 21. Vg3+ és 22. Fh3+ stb.
20. Vh3×g3+
21. Kg1—h1 Fd7—h3
22. Vf1—e1 Fh3—g2+
23. Kh1—g1 Vg3—h3
Világos föladta, huszárosan megjátszott csinos játszma.

Szerkesztői üzenetek

S. Miklós. Későn érkezett, már nem vehettük hasznát.
B. B. Pančevó. Mint a »Bácsmegyei Napló« hirdetéseiből látható, a kért könyv már itt is könyvtári forgalomba került.
D. S. Csak terméketlenséget idéz elő.
A. D. Ada. A Vajdasági Magyar Írók Almanachja még december elején megjelent. Egypár példány kapható még belőle. Ötven darabért megrendelhető a »Bácsmegyei Napló« szerkesztőségében.
Este felé. Epilógus. Nem közölhetők.

HÍZASNAL és KÖVÉRSÉGNÉL
a Dr. Hofbauer törv. védett
soványító labdaccai
teljesen ártalmatlanok és minden diétakényszer nélkül eredményre vezetnek. Kimerítő értékelések és bizonyítványok ingyen. — KAPHATÓ:
Subotica: az Illés gyógyszerárban. 36
Zagrebben: a Salvator gyógyszerárban S. Mittelba ch Jeláncéva úr. 2.
Zagrebben: Városi gyógyszerárban, Kamenita ulica 9.

Mindennemű férfi- és nőikalap átalakítás és vasalás a legújabb divat szerint készül
SILD KALAPIPAR
Subotica, Csirke-piac. 9284

MŰLABAK
MŰKEZEK
EGYENESTARTÓK.
SCHÖNBRUNN SUBOTICA
PAŠIĆEVA ULICA 5, SZÁM. — TELEFON 2—75.

AKI
gondolja, hogy szüksége lesz tavaszi ruhára, úgy február 15-től már megrendelheti heti vagy havi előleges törlesztésre. Nagy választék bel- és külföldi szövetekben.
NÁVAY ISTVÁN
szabó üzletében, Somborski put. 2. sz.
Dr. Kiss ügyvéd házában. 653

Sjedinjene Krećane D. D.

(Egyesült Mészmuvek R. T.)

Vlaška ulica 40 **ZAGREB** Telefon 69,21-30

Szállítanak

la meszet

modern berendezésű mészmuvekből Novimarofon és Očuriban, továbbá műtrágyát poralakban.

Havi teljesítmény 150 vagon.

Vojvodinai és szirmiai vezérképviselőt:

BERTALAN GOLDFAHN & CIE, SOMBOR.

Szép, erős, hasított AKÁCSA

SZŐLLŐKARÓ

1-30 és 1-50 méter hosszúságban, minden mennyiségben — vagon-telekben is — **JUTÁNYOS ÁRON** kapható:

Haiduska Bernát fakereskedő cégnél

Pančevo. — Telefon 191. sz.

Rejtvény.

Múlt vasárnapi számunkban közölt rejtvény helyes megfejtése

„Borban az igazság“

Helyesen fejtették meg 2386-an. A megfejtők között 36 könyvjutalmat sorsoltunk ki.

Könyvjutalmat nyertek: 1. Weinhut Andor Subotica Pašičeva ul., 2. Dietrich Miklós Crno-Brdo, 3. Szerencsey Károly Csantavér, 4. Goldstein Mariska Subotica, 5. Nánay Attila Kneževi Vinograd, 6. Schneider Miklós Vel.-Bečkerek, 7. Kváics Pál Vel.-Bečkerek 8. Gerő István Vel.-Kikinda, 9. Kiss Ilonka Malistapar, 10. Kalmár András Subotica Reinitz-falu, 11. Nikolics Zsifkóné Lok, 12. Bácsmonostori Iparoskör, 13. Kovács Sándor Ivánkócs, 14. Nombó Zoli B.-Topola, 15. Szegő Gyula Kula, 16. Szabó S. Ferenc Subotica Save Tekelj ul. 54., 17. Lidolt Viktor Vel.-Kikinda, 18. Mataska Teréz Csantavér, 19. Pilišer Jenő Subotica Malisai-ut, 20. Spreitzer József Telečka, 21. Matasics István Subotica, 22. Polgár Pintyőke és Baby Subotica, 23. Felvincz Bözsike Subotica Novasadska ul. 16., 24. Landau Rózi Sombor, 25. Balog Károly Novisad, 26. Hajtai Vojnits László Subotica, 27. Bokros Bősie Senta, 28. Hubai Rezső Senta, 29. Nagy Géza Novisad, 30. Pillis Erzsébet Vel.-Bečkerek, 31. Székely Sándor Pančevo, 32. Holubek János Novisad, 33. Buschbacher Duci V.-Bečkerek, 34. Balog Antal Subotica, 35. Roenfeld René Senta, 36. Spiegel László Subotica.

A jó üzletmenet

mindig az áru minőségétől függ. Azért tartson üzletében elsőrendű italokat. Kérjen árajánlatot tea-rum, törköly, szilvórium, borovicska, barack-palinka gyártmányairól. Egy kis (25 literes) rendelés elegendő, hogy nálam állandó vevő legyen.

KOHN IGNÁCZ

bor- és szeszáru nagykereskedése, cognac, törköly és szilvóriumfőzde, Veliki-Bečkerek.

„VULKAN“

Industrija slamnikov in klobukov Subotica, Štrosmajerova ulica 20. (Halpiac).

Gyárt mindennemű női szalma- és nemezkalapokat nagyban és kicsinyben.

Tavaszi szezonra rendeléseket már most elfogadok.

DANILO GERGUROV I SIN

Telefon 125. **SOMBOR.** Alapítva 1821

98-99% Rézgálic (kékkő)

la Mayunga raffia

Kénvirág

Waggontételben és kicsinyben beszerezhető

Szanatóriumépítésre

Strandfürdőknek

Fatelepnek

alkalmas, 8000 m² gyári telep (műhelyekkel beépítve 368 m²) **bérbeadó** esetleg **eladó** Vel.-Bečkereken a belvárosban. — A telepen újonnan épült modern ház is van. — Cim: Bega hirdetőiroda, V. Bečkerek, főpóstával szemben. 787

UTAZÓT

ki Bácska-Bánátban a fűszer-, festék- és rövidáru kereskedőknél jól be van vezetve, keres jól bevezetett cég. Ajánlatok „**ÁLLANDÓ**“ jeligére a kiadóba kéretnek. 934

Cukorrépa mag

Piukovits József zedniki gazdaságában termesztett cukorrépa mag kapható.

Cim:

Piukovits József, központi irodája Subotica, VI. Jelašičeva ulica 4. Telefonszám 541. 950

Szivógázmotortulajdonosoknak ajánlunk la száraz villázott

FASZENET legolcsóbb napi ár mellett szakszerű szállításra

DANICA FAIPAR, OSIJEK, Desatičina ul. 27. Telefonsz. 404. 812

25 lóerős fekvő

STABIL GÖZGÉP

(286 mm. cylinder átmérővel és 450 mm. löket-hosszal) és egy Schlick-Nicholson gyártm nyu

CORNWAL GÖZKAZÁN

9 atmosfera nyomásra, 40-5 m² tüzfelülettel, mindkettő kifogástalan üzemképes, velikibecsereki gyárttelepünkön felszerelt állapotban **ELADÓ**. Megtekinthető a Cigljana i Gradjevinsko Poduzeće d. d.-nél Vel.-Bečkereken. Iroda: Vojvoda Misića u. 6., hol hivánatra bővebb felvilágosítással szolgálnak. 816

A LAKÁS LEGSZEBB DISZE

A KÉP

Eredeti művész olajfestmények a

„KURIR“

könyv- és műtárgyak kereskedésében Subotica, Vilsonova ul.

KÉPVISELŐ KERESTETIK

Vel.-Bečkerek, Vršac és Pančevo kerületekre a „**Minimax**“ tüztűtőkészülék terjesztésére

Csak nagyon jól bevezetett egyének, akik elsőrendű bizonyítványokkal rendelkeznek, nyújtsák be ajánlataikat „No. 300“ jelige alatt „**Reklám**“ hirdetőirodába Novisad, Jevrejska ul. 6. szám. 916

Superfosfát műtrágyát

megbízhatóan elsőrendű minőségben szállít

„ZORKA“

Első Jugoszláv Vegyipar R.-T. **SUBOTICA**

Nagy termést csak Superfosfát használatával lehet elérni.

EGY 50—60 HP STOCK

MOTOREKE

uj állapotban **ELADÓ**. Wener Miklósnál

48. szám. Hájfeld (Bánát) 847

Elszakadt gépszíjak, törszerszámot, cipőt és mindennemű bődolgot varrás nélkül tökéletesen megragaszt a

„Butidor“

bőrragasztó

Főelárusító: **Deutsch Károly St.-Kanjiža.** 9788

226

WEISZ JENŐ
kefedrugyára

Subotica, Telefonsz. 188.

AJÁNlja

KITÜNŐ MINŐSÉGŰ VERSENYEN KIVÜLI KEPE, ECSET, SEPRÓ, MALOMKEFE GYÁRTMÁNYAIT

Uj és használt **ZSÁKOK, PONYVÁK** továbbá **ZSINEGEK** legolcsóbban kaphatók

SCHOSSBERGER & HERED, NOVISAD, FUTOSKI PUT 13 ■ Táviratcim: Hessian Telefon: 531 — 932

UNITED STATES LINES

NEWYORKBA

Southampton-Cherbourgól **LEVIATHAN**
október 30, november 20, december 15.
GEORGE WASHINGTON
október 24, december 29.

Leviathan ápr. 1. ápr. 22. máj. 13.
George Washington márc. 22. ápr. 19. június 11.
President Roosevelt febr. 4. márc. 8.
President Harding . febr. 11. márc. 15.
Amerika febr. 22. márc. 26.

Indulás Southampton és Cherbourgól 1 nappal később.
Minden közlekedési az alanti című meg tudható:

UNITED STATES LINES

BEOGRAD: Beogradska Zad uga palotája — Hotel Bristolal szemben —
ZAGREB: Srednja Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga, Mihanovićeve ulica 2. Pályaudvaral szemben.
LJUBLJANA: Brodarstvo Sjedinenih Amerikskih Držav Dunajska česta št. 29.
SARAJEVO: Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga za Bosna i Hercegovinu, Aleksandrova u. 52.
SUSAČ: Banka za Pomorstvo. 6838

FRIEDMANN MÁRKUSZ

villanyfelszerelési és mechanikai vállalata
Subotica, Paja Kujundžićeva ulica 18. Telefon 172.

KÉSZIT és JAVIT
mindennemű villany, erőátviteli és szállodai csengőberendezést, jelző csengőt stb. Villamos égők minden nagyságban gyári áron
villanyyszerelési cikkek
a legolcsóbb napi árban kaphatók nagyban és kicsinyben. — Ajánlattal és tervrajzzal készséggel szolgál teljesen díjtalanul.

ELISMERTEN LEGJOBB MAGVAK!

GYÜMÖLCSFÁK, SZŐLŐVENYIGÉK, OLTÓGUMI STB.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
„Z R N O” R. T. maggazdasági intézet Z A G R E B
Postafiók 337.

Viszontárusítók magszekrényeket kapnak.

AMERIKAI ÜGETŐ FEDEZŐMÉNEK GRÖDEK és ATHOS

fedeztetésre beállítva. — Előjegyzéseket elfogad:
GERBER SÖRGYÁROS, ST-BEČEJEN

BLAU és LUKÁCS

ELEKTROTECHNIKAI GYÁR
BUDAPEST

Vojvodinai vezérképviselőt és gyári főlexakat
„VOLTA” műszaki és villamossági r. t.
Veliki-Bečkerek.

HÁZ ELADÓ

Temerinben forgalmas helyen modern építkezési sarokház melyben 25 év óta rőfös üzlet van — kedvező feltételek mellett elköltözés miatt. 889
GUSSMANN VILMOSNÉ TEMERIN

MEGÉRKEZETT! MEGÉRKEZETT!
KÁROLYI MIHÁLY:
„Egy egész világ ellen. Harcom a bélcéért” című könyve.
Kapható a vételár előzetes beküldése ellenében **FARKAS** hírlapirodában **NOVISAD** Zeleznička ulica 30.
Subotica a **ATHENAEUM** könyvtérjesztő vállalatnál és **Heumann Mór** könyvkereskedésben.
Ára 120 dinár.

NAPONTA FRIS
TEAVAJ
kapható
KLG.-JA 64 DINÁRÉRT
VARSÁNYI ISTVÁN
vaj- és sajtkereskedésében **SOMOR** Galamb ul., Pintinger-féle ház.

Mezei kettős téglakemence

Ridji cán, amely iparvasutttal berendezve 4 1/4 kat. hold területtel, teljes felszereléssel és munkáslakásokkal közvetlen a vasútállomás mellett. A föld cserép és téglák számára elsőrangú, bérbeadandó. — Bővebbet: **ADAM SCHWARC, RIDJICA**

Malom főszerelő, ki több évi tapasztalattal, valamint tervezetek és az összes malomgépek készítésében nagy gyakorlattal bír, állást keres egy malomépítő vállalatnál. Ajánlatok: „Főszerelő” jeligére „Fortuna” hirdetőiroda Subotica, Skotus Viator ulica 5. továbbit.

Meglevő kalapüzlethez elsőrangú **TÁRSAT KERESÉK,** aki e szakmában teljesen perfekt.
Cím a kiadó an. 907

Téglagyár eladó

Viroviticán (Szlavónia)
Modern berendezésű, 16 kemencés,roda és munkáslakásokkal, 15 kat. hold szántófölddel. Ugyanott eladó 1 lakóház mellékhelyiségekkel, 15 kat. hold szántóföld, erdő és legelőjoggal. Bővebbet **Kohán Vince** és Társa gőzmalmánál. Subotica. Telefon 31. 774

GYERMEKKOCSIKAT

jutányosan javít, átfest, sátrakat bevon, kerekeket gumival ellát
SZAGMEISTER
műszerész, Bányák 20.
Tanoncokat fizetéssel felvessz!

BARRABAS-sal

NINCS ROSSZ ÜZLETMENET.

BIMBULA

TELT HÁZAT HOZ.

ELŐJEGYZÉSEKET ELFOGAD:
METEORFILM D. D. SUBOTICA
SOKOLSKA ULICA 1.

Jugoszláv alattvalók ha Budapestre jöttek, minden ingatlanforgalmi és pénzügyi dolgokban forduljanak teljes bizalommal a Magyar Köztisztviselők és Állami alkalmazottak Takarékpénztár Ingatlanforgalmi főosztályához. Osztályvezető: **Haszmann József** okl. gazda Rákóczi-ut 76. szám. —
Telefon:
József 135-32.
József 60-40.

ELADOK
6-os, 8-as javított magánjáró cséplőgarnitúrákat, külön cséplőket, lokomobilokat.
VESZEK
használt garnitúrákat, külön cséplőket és lokomobilokat.
VADÓCZ KÁROLY
B-Topo a.

FORD-TRAKTOR

SZÁNT, HAJT, VONTAT PETRÓLEUMMAL
Legolcsóbb gazdasági erőgép.
A világon páratlanul elterjedve. Elsőrendű referenciák a legmagyobb gazdaságokól.

Autorizált képviselője: **HALTENBERGER VILMOS**
Budapest, VI., Nagymező-u. 19. Sürgőnycim: Fordson Budapest
A Ford-Traktorok behozatala és szállítása körül felmerülő időtrábló nehézségekre való tekintettel a tavaszi szántásokhoz szükséges traktorok megrendelését már most kérem eszközölni, hogy a szükségleti időre rendelkezésemre állhassanak

MAGVAK

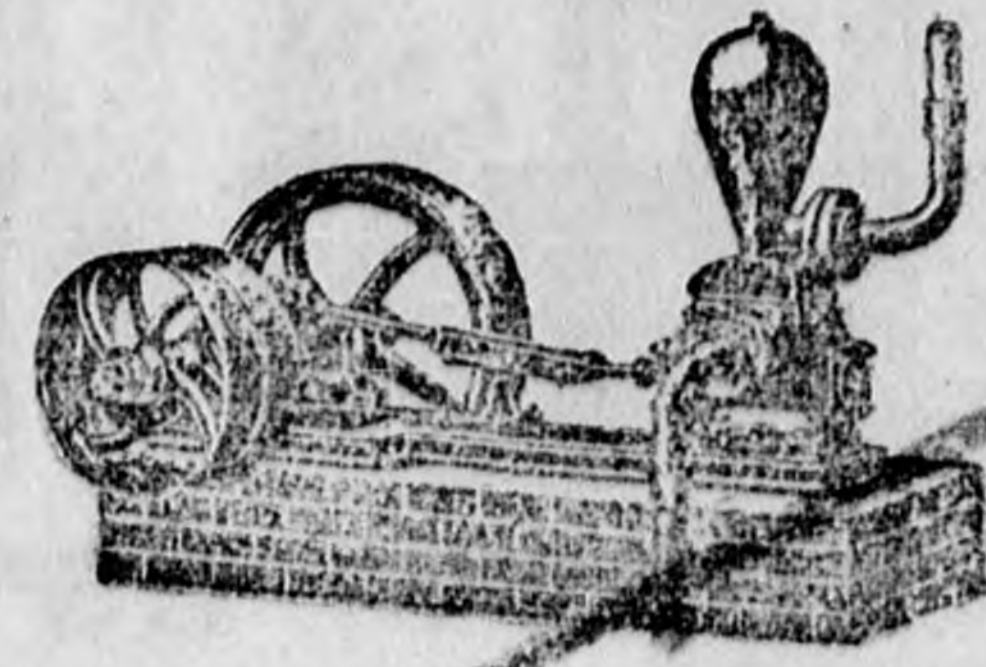
vörösbükköny, lucerna, garantált arankamentes, zagrebi blombával leblombirozva, takarmányrépa, dughagyma, fűmag rét és parkok füvesítésére, mindennemű fűzélék- és virágmagvak, teljesen tiszta és csiraképes. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. Alma-, körte-, cseresznye- stb. fák.

B. TEPLY, ZAGREB
MAGKERESKEDÉS, — JELACIČEV TRG. 6.
Telefon 14—91. Táviratcim: Same-Zagreb

Alapítva 1892. Alapítva 1892.
Hatóságilag engedélyezett
ipari és kereskedelmi információs iroda
VIKTOR SELINGER & SOHN ZAGREB
Ilica 25/II. — Telefon 16-43. — Táviratcim: Regalies.

Legmegbízhatóbb információk bankokról, vállalatokról, cégekről, iparosokról az S. H. S. királyság és az utódállamok bármely helyén a legolcsóbb illetékek felszámítása mellett.

Prima referenciák rendelkezésre állnak.
S. H. S. királyságbeli állampolgároknak, akiknek az északamerikai Egyesült Államokban a háboru alatt vagy a háboru után ingó vagy ingatlan vagyonuk elkoboztatott vagy zár alá vétetett, lelkiismeretes utasításokkal szolgálunk arra nézve, hogy ily birtokok miként oldhatók fel és tulajdonosaik miként kaphatják azokat vissza. Az érdekeltek szóban és írásban jelentkezhetnek. Eljárási költségeink utólag fizetendők. 9362

NAGY GÉZA
műszerész,
motorerőre be-
rendezett nagy
gépműhelye
SUBOTICA
I. Slosova (Árpád) u. 14

Készít: Mechanikai munkagépeket, szénapréseket, darálómalomokat, varrógépeket, motorikusan meghajtó készüléket stb.

Javit: Irógépeket, kerékpárokat.

Szerel: Üzemberendezéseket, villany- és vízvezetékét stb.

Ugyanitt eladó Remington irógép és nagyteljesítményű körforgó szivattyúk Tanoncok felvételnek!

TÖKEERŐS TÁRS

tőkevel, esetleg bankgaranciával, jól jövedelmező kémiai- és olajipar bizományi raktár finanszírozásához közreműködéssel is keresetlik. — Levelek „CHEMIKA 1924.” jelige alatt a kiadóba kéretnek.

NŐI SZALMAKALAP ÁTALAKÍTÁSOKAT
FEBRUÁR 15-16I KEZDVE ELVÁLLAL
LICHT SALON SOMBOR

I-a fehér szlovéniai darabosmész
Portlandcement. Gipsz. 354
Mindennemű építési anyagot szállít
„SPONA“
építési anyagkereskedés Zagreb
Trenkova ul. 6. Telefon 11-27.

Nagyban WEISZ S. ÜVEGKERESKEDÉS

SUBOTICA, ALEKSANDROVA ULICA 7. SZ.

Az összes raktáron lévő LUKSZUS-CIKKEK, amíg a készlet tart, 10—20%-kal leszállított áron lesznek elárúsítva, u. m.: ROSENTHAL, ÉTKEZŐ, KÁVÉS-, TEÁS-, MOCCA KÉSZLETEK, SZAMOVÁROK, CHINA EZÜST TÁRGYAK — STB.

Kicsinyben

HUZALOK
ZSINÓROK, — KÁ-
BELEK — AZ ÖSSZES
SZERELÉSI ANYAGOK — IZZÓ-
LÁMPÁK — VILLAMOS FÜTŐTESTEK
VASALÓK — CSILLÁROK — VENTILATOROK

Kralja Aleksandra ul. 17 **NOVISAD RELAIS** Kralja Aleksandra ul. 17
NOVISAD **ELEKTROMOSSÁGI GYÁR RÉSZVÉNY TÁRSASÁG**

KOMPLETT CSENGŐ- és TELEFONKÉSZÜLÉKEK
ZSEBLÁMPÁK — ÁRAMMÉRŐK — MŰSZE-
REK — VILLAMOSTELEPEK TER-
VEZÉSE, ÉPÍTÉSE — MOTO-
ROK, DINAMÓKSZÉN-
KEFÉK — STB.

VELIKI BECSKEREKI MALOMÉPÍTŐ R. T.

(A. D. za PODIZANJE MLINOVA)

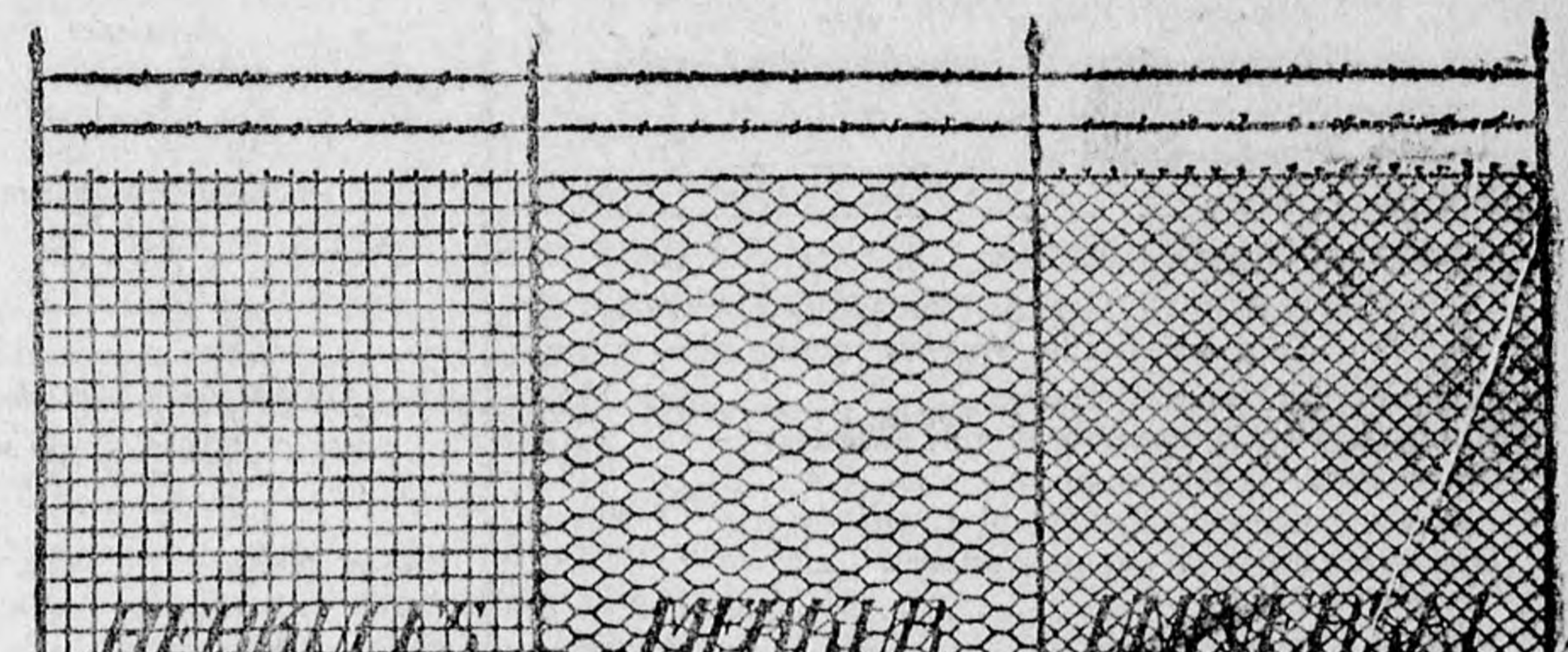
TELEFON: 264 ALAPITTATOTT 1921-ben Távirat: „Mühlenbau“

Elvállalunk új malomépítéseket, teljes és részleges átalakításokat legjobban bevált rendszerünk alapján. Hengerek csiszolása és rovátkolása.

Gyártunk mindennemű malomgépeket, azok részeit és minden szükséges berendezési tárgyakat, legrövidebb szállítási határidőre és legkedvezőbb feltételek mellett.

Allandóan raktáron mindennemű GÉPEK, HEN-
GERSZÉKEK és „METEOR“ MALOMKÖVEK.

Fennállásunk óta berendeztünk 20-nál több belföldi kereskedelmi és vámmalmot (napi fél vagon-
tól 12 vagonig terjedő teljes önépességgel), mely munkáink a legszebb eredményeket igazolják.
Kívánságra árjegyzékkel, referenciákkal, tervezetekkel és mérnöki kiküldéssel szolgálunk

Legolcsóbb, legtartósabb és legszebb kerítés a DRÓTKERÍTÉS

Mindenféle drótkerítés

Kramer Testvérek Novisad

drótáru és vasszerkezeti gyárában szereshető be legolcsóbban
Készítünk drótfonatokat, drótszöveteket, tuskédrótot, diszes ajtókat, kapukat vaskerítést, vasrácsokat stb.

Gyárunk e szakban belföldön a legrégebb és legnagyobb-
278 Legolcsóbb beszerzési forrás.

HALBROHR ÉS TÁRSA Elfogad mindennemű bel- és kül- földi szállítást.

nemzetközi szállítási és
beraktározási vállalat

SUBOTICA.

Telefonok:

Telep: 5—70, Vasúti kirendeltség: 71.

Sürgőnycim:

Halbrohr szállító, Subotica.

Végez elvámolásokat.

Beraktároz mindennemű árut és butorokat saját száraz raktáraiban.

Butorszállítás saját párnázott butorkocsikban.

Gyors, pontos és lelkiismeretes kiszolgálás! Vám- és szállítási ügyekben díjmentes felvilágosítás!

Ugyanott egy fekete fedeles fiáker jutányosan eladó. 9924

LIFKA MOZI

HENNY PORTEN LEGSZEBB, LEGNAGYOBB FILMJE

AZ ŐSI TÖRVÉNY

január 11—13, hétfőtől—szerdáig

DRÁMA 7 FÖLVONÁSBAN.

VIG ZSIG. SÁNDOR

könyv- és zeneműkereskedése, Subotica

Jó és olcsó könyvek jegyzéke. A jó könyvek az emberiség jötevői.

Ezen jegyzékben felsorolt könyvek árai 1924. évi április hó 1-ig maradnak érvényben.

D' Annunzio: A halál diadala ... D 32.—
A sziklák szüzei (Genius-kiadás) ... D 40.—

Az olasz író jeles műve, amelyben az érdekes mese, három véneány történetének keretében minden érvényesül, ami D' Annunziót, a színes, szinte izzóan égő elbeszélőt jellemzi.

Anekdotakincs ... D 40.—
Balázs Béla: Két mese ... D 32.—
Balázs Dezső: Tass István ifjúsága ... D 8.—
Balzac: A Nucingen ház ... D 18.—
Büszke Emilia ... D 28.—
Barbusse: A tűz ... D 20.—
A világhírűség ... D 20.—
A pokol ... D 30.—

Barbusset a világháború tette nagy íróvá. Műveinek tárgya még sem háborús téma, hanem örök emberi. Mindvégig színes és érdekes.

Bedier: Trisztan és Izolda ... D 12.—
Björnson: Mary ... D 20.—
Bourget: Nagyvilági dráma ... D 25.—

A nagy francia elbeszélőnek, Flaubert és Zola utódjának, érdekes mesés-zövéssű műve.

Eus Fekete László: Pravaz ... D 20.—
Cholnoki: Régi ismerős (Genius-kiadás) ... D 36.—
Couperus: Heliogabalus ... D 30.—
Dickens: Copperfield Dávid I.—III. ... D 105.—
Dosztojevszki: Szegény emberek ... D 30.—
Pétervári irások ... D 27-50

Duncker Dora: Madame Pompadour ... D 30.—
A régi híres nők ma szinte feltámadnak halottaikból, vagy tán soha meg sem haltak! Pompadour asszony ma a színpadról szól hozzánk és éneklő regényes szerelmének történetét. Erről szól az asszonyiró jeles műve is.

Erdős Renée: Antinous ... D 25.—
A nagy regényírónőnek érdekes mesés-zövéssű műve, melyben egy forró nyári éjszaka izzó szerelmi történetét beszéli el. Hőse a legszebb görög férfi: Antinous, kinek szobraival a férfiu szépség megtestesülését jelezték a görög művészek.

Farrere: Dax kisasszony ... D 20.—
Halálraítéltek (Genius-kiadás) ... D 40.—
Báránysziú Tamás (Genius-kiadás) ... D 40.—
Új emberek ... D 40.—

Claude Farrere az újabb francia irodalom számottevő mestere. Színes keleti rajzaival párhuzamosan a modern életet is festi, sőt képzelete elszárgul a jövőbe is és fantasztikus meséket sző. Dax kisasszony egy lyoni selyemkereskedő jövevényű leánya, kit azonban az apai önkény, a fukarság a világba, teljesen ismeretlen férfiú karjaiba vet. Ezt a mesét folytatja az író „Kis szövetségesek” című regényében.

A „Halálraítéltek” a munkások, kiket az amerikai nagytőke semmisít meg a maga agyafurtt leleleményességével. — A regény tárgya idegizgató.

De még ennél is izgalmasabb, szinte lenyűgöző a nyugatindiai szigeteken kalózkodó „Báránysziú Tamás” regénye.

Az „Új emberek”-ben a modernizmushoz alkalmazkodik és a háborús gazdagokról írja érdekes mesés-zövéssű regényét.

Fényes Samu: Jidli első változása ... D 24.—
Ferenczi Sári: Hegyen át ... D 30.—

Ferenczi Sári első jelentős műve: „A vörös daru” volt. A régi testőrvilág szerelmi kalandjait szötte egy káprázatosan szép leány regényébe. Ezt folytatta „Estétől hajnalig” című művében, az első magyar regényírónak, báró Jósika Miklósnak szerelmi történetében. A „Hegyen át” általánosabb tárgyú, alakjai az életből valók, a mesét az élet nagy ördöge, a szerelem szövi: két testvér, a férjzett és hajadon harca a férfiert. Mindez azonban sokkal több és sokkal szebb, mint amennyit a szürke cím sejtet.

Forró Pál: Különös tüzek ... D 24.—
Földes Mihály: Szahara I.—II. ... D 60.—

Földes Mihály neve nem közkeletű. A „Nyugat” írója és inkább a lap hasábjain szerepel mint önállóan. Ez a nagyszabású műve azonban kinő a lap kereteiből. Két kötetben közel ezer oldalon rajzolja az élet sivárságait (ezért a mű címe: „Szahara”), a magukkal meghasonlott apa, fiu és egész körük történetében. Az élet mint a mozivásznon, szinte kaleidoszkopszerűen pereg le előttünk ebben a különös, merész, szinte vaskosan megirt regényben.

France: Próbabábu ... D 20.—
Ametiszt gyűrű ... D 20.—
Bergeter ur Párisban ... D 20.—
Vörös liliom ... D 40.—
Péterke ... D 35.—

Anatole France neve több minden dicserő szónál, ismertetésnél. A modern francia irodalom feje. Regényeiben nem a mese, hanem a satíra, a guny a fő. Az ő emberei nem rokonszenvesek, mert nem felszínesek; az író jellemzése mély és összetett, sokszor a kelleténél keserűbb, néha szinte torzkép. Az író fanyarsága tán elvonja a közönség nagy részét műveitől, annál nagyobb kört biztosít azonban azok részéről, kik nem a mese vázát tekintik a regény egyedüli értékének, hanem a jellemzés színét és arját. És ebben France a mester.

Gábor Andor: Hét pillangó ... D 30.—
Színes regény a színészvilágból.

Galdós: Misericordia ... D 30.—
A hírneves spanyol író klasszikus regénye.

Glass: Fekeszett emberiség ... D 20.—
Különösen érdekes mesés-zövéssű regény, szép kiadásban.

Gorkij: Egy élet regénye ... D 30.—

Huysmans: Ott lenn (La bas) ... D 30.—
A belga író nagyszabású regénye Kállay Miklós művészi fordításában. Színes, élénk rajza mindvégig lebilincselő.

Heyking: Szerelem, diplomácia és faházak ... D 25.—

Heltai Jenő: Nyári rege ... D 15.—

Heidenstam V.: Endymion ... D 25.—

Janson G.: Első emberpár ... D 10.—

Éden kertje ... D 10.—

Karinthy Frigyes: Gyilkosok ... D 20.—

Capillario ... D 30.—

Jelbeszéd ... D 20.—

Karinthy Frigyes nemcsak torzképeket ír, az élet elevenébe is markol és színes, fantasztikus meséket is sző. Bármit is ír, mindvégig érdekes a mesés-zövéssű és ami a legfőbb írói érdeme: kioltja a szomorúságot és derít, sokszor könnyekig ható vidámságot fakaszt.

Keller G.: Jakab mester könyve ... D 15.—

Kellermann: A bolond ... D 30.—

Kosztolányi Dezső: A véres költő. Genius kiadás ... D 30.—

Kosztolányi Dezsőnek, a mélyérzésű lírikusnak, első nagyobb lélegzetű elbeszélése. Igaz történeti regény a római birodalom véres korszakából. Neroról szól. Nem a császárt, inkább az embert rajzolja. A regény hangja lágú, mint általában a lírai költőké, ez a lágyság azonban szívekhez szól és a költőt dicséri, ki ebből a véres, feslett korszakból a vadság helyett életet tudott csiholni. A művet az Akadémia a Péczy-díjjal koszorúzta.

Maeterlinck: Az életnek kettős kertje ... D 27.50

Mann Th.: Buddenbrook ház I.—II. ... D 60.—

Thomas Mann a németek legnagyobb élő regényírójának nevezik. Nevét épen ez a regénye tette híressé, ezzel járta be az egész művelt világot. Soha szebb, megalapozottabb, jellemzetesebb életregényt nem írt még

író, mint Th. Mann ebben a művében. Alakjai egy régi kereskedelmi város típusai, de az atlagon jóval felül emelkedve, kinőnek a keretből és egyenként éltek le a nagyapától az unokáig egyszerű, fényesen, jólétben kezdődő, majd mindinkább leléle csúszó, hanyatló életüket. Mi is velük élünk és szinte fáj megválnunk tőlük. Ezt az arányaiban is hatalmas művet mindenkinek el kell olvasnia.

Mann H.: Diana ... D 20.—

Mathers: A révész ... D 20.—

Mereschkovszki: Az istenek alkonya ... D 25.—

Meyrink: A zöldarcú kísértet ... D 20.—

Valpurgis éjszaka ... D 20.—

Merimée: Lelkek a purgatóriumban ... D 18.—

Michaelis: A bíró ... D 27.50

Murger: Diákország ... D 15.—

Musset: Javotte titka ... D 25.—

Nádas L.: A bolondok örökké élnek ... D 18.—

Nádas Lajos riporterből lett regényíróvá és a riport rövid érdekességeit fixirozza regényeiben is. Művének címét meg is lehetne változtatni: bolondok, akik örökké élnek; ha a regénynek nem volna határozott célja a jellemzetes címmel.

Nansen P.: Julia naplója ... D 15.—

Pásztor Árpád: Vengerkák ... D 20.—

Newyork ... D 20.—

Walt Whitmann ... D 30.—

Pásztor Árpád a „Vengerkák”-ban a régi Oroszországba került magyar leányok feslett életét festi. Ez a regény különössége mellett is a régi világ legkeresettebb könyve volt és számos kiadást ért. Meséje ma is érdekes. „Newyork” című regényén Amerikába vándorolt magyar festő szerelmét és küzdelmét festi. „Walt Whitmann” szintén amerikai regény, egy amerikai i. ju élete, utazásai és irásai. Merész ívelésű irások.

Sarment: Az árnyhalász. Színmű ... D 15.—

Sinclair U.: Szén őfelsége I.—II. ... D 40.—

Strobl: Kisértetek az ingoványban. Genius kiadás ... D 36.—

A háború dúlt a osztrák fővárosnak fantasztikus és izgalmas haláltáncát rajzolja ez a nagyméretű, szinte élményszerű, szenzációs regény.

Szabó Dezső: Napló és elbeszélések ... D 25.—

„Az elsodort fatu” irójának érdekes pillanatképei az életből. Mélyek, jellemzetesek, s inések. Akönyv külső kiállítás, betű mintuszerűek.

Tagore: Áldozati énekek ... D 12.—

Bimala ... D 20.—

Emlékeim ... D 36.—

A kertész ... D 15.—

Rabindranath Tagore India csodás panorámáját, a tropusok pazzarszerű világát varázsolja élénk műveiben, melyeknek nyelve is olyan csodás, ékes, színes és aradozó, mint az a hely, ahol a művek termettek. A régi keleti gondolatritmus csendül meg Tagore műveiben, ez kell visszhangot a fog könyv telkekben. Ez és a kelet miszticizmusa sereg olvasót biztosított a hadu költőnek, kinek mesés-zövéssű is mindvégig érdekes.

**Teljes könyvárjegyzékünket
5 dinár előzetes beküldése
mellett portómentesen
megküldöm.**